

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

Din sumar:

5 DE ANI DE LA
IAȘTEREA LUI V. I. LENIN
(pag 2-3)

CONSTANTIN SIMONOV:

JURNAL DE RĂZBOI (II)

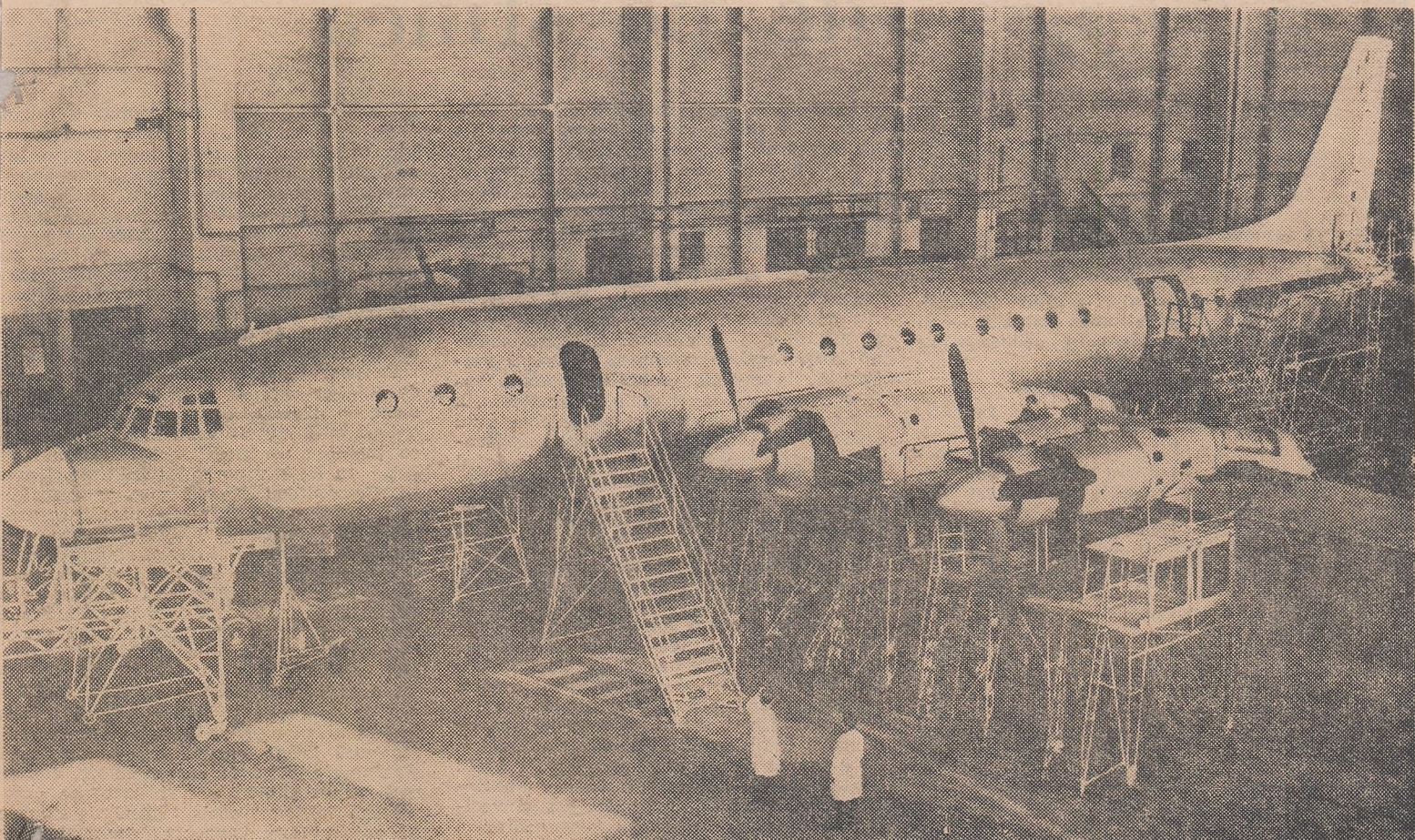

Linogravură de M. Seglov

IMPRESII DE CĂLĂTORIE DIN ITALIA

GEOGRAFIE: NOILE ÎNDELETNICIRI ALE UNEI ȘTIINȚE

TIMPUL PROBABIL

Se naște un gigant al cerului: „IL-18” în hala de asamblare

Citiți în pag. 12

U M O R

ANUL XXI

17

(1049)

23 aprilie 1965

12 pagini, 1 leu

95 DE ANI DE LA NAȘTERE

Valentin Kataev

Un „parizian mijlociu“

Așa cum spune Nadejda Krupskaja, viața la Paris era foarte „frământată“. Emigranții social-democrați veneau într-acolo de pretutindeni. Și, curînd, Parisul deveni un centru al partidului. Lenin se adaptă foarte repede la situație. Ca înfățișare, nu amintea deloc de intelectualii ruși social-democrați. Era un adevărat parizian mijlociu, cu un aer de comis-voiajor sau funcționar: pălărie tare, baston, pardesiu strîns pe trup cu guler de catifea. Pe scurt, un personaj care putea fi înțeles pe vremea aceea în toate marile orașe europene.

Ivan Popov, care l-a cunoscut bine pe Lenin în epoca lui pariziană, mi-a povestit că atunci cînd l-a văzut prima oară în ipostaza asta a rămas uluit:

— Vladimir Ilici! Ce te-a apucat? Arăți ca un comis-voiajor francez!

— Nu, zău? întrebă Lenin curios. Chiar ca un comis-voiajor?

— Lei! Ca două picături de apă.

— Și nu pot fi remarcat?

— Deloc.

— Păi, atunci e foarte bine! exclamă Lenin. Splendid! Exact ce trebuie. Pentru că, cu toată libertatea lor franțuzească atât de lăudată, poți să dai oricînd pe aici peste un spion al poliției secrete rusești și asta nu-i bine deloc. În ținuta asta, însă, pot să mă pierd ușor în mulțime și, cum spune Nadia, s-o șterg la momentul potrivit.

Și Lenin se porni pe rîs, cu rîsul lui înăbușit, ușor gutural.

Printre delegații social-democrați care zăboveau pînă tîrziu noaptea la cafeneaua Orléans — statul lor major — într-o bună zi se ivi și tovarășul Inok (Iosif Dubrovinski) care evadase de puțină vreme din temnița de la Solvicegodsk. Era într-o stare de cumplită epuizare fizică. Pe drumul spre Solvicegodsk, lanțurile îi rosese răzlețele aproape pînă la os. Picioarele îi erau numai o rană. Medicii emigranți — social-democrați — hotărîră că un picior trebuia neapărat amputat. Era o catastrofă pentru Inok. Omul voia să se sinucidă.

Lenin, însă, hotărî să facă tot ce-i va sta în putință pentru a-l scăpa de amputarea care-l înspăimînta în aceeași măsură cu moartea.

Și, lăsînd baltă toate treburile, se duse cu Inok la Duboucher, profesor de chirurgie la Paris, un francez ce lucrase în Rusia în timpul Revoluției din 1905 și-i fusese recomandat de Serafima Gopner care-l cunoscea la Odesa.

Duboucher îl ascultă pe Lenin, care-i relată părerile medicilor în legătură cu piciorul lui Inok. Cercetă el însuși rana și întrebă:

— Și ei spun că piciorul trebuie amputat?

— Da, amputat, confirmă Lenin.

— Dar cine sînt doctorii ăștia?

— Medici de-ai noștri, din Rusia, emigranți social-democrați.

— Revoluționari?

— Da, sigur, revoluționari.

Atunci, Duboucher izbucni:

— Ei bine, or fi tovarășii dumneavoastră foarte buni revoluționari dar, ca medici, sînt niște măgari.

Așa a fost salvat piciorul lui Inok.

Mai tîrziu, Lenin repeta des fraza chirurgului care-l făcuse să ridă cu lacrimi și o folosea în tot felul de împrejurări. Remarcă lui Duboucher deveni pentru el un fel de dicton:

— Sînt foarte buni revoluționari dar, ca medici, sînt niște măgari.

Apartmentul a fost descris de multe ori. Singurul interes — sau aproape singurul interes — pe care-l prezintă este că acolo a locuit Lenin. Pe pereți sînt cîteva afișe cunoscute care anunță conferințe ținute de Lenin, fotografii, tablouri, grafice. Nu există obiecte personale de-ale lui Lenin, nici mobile, nici cărți, nici manuscrise. Un apartament foarte obișnuit, foarte curat, tipic franțuzesc: două camere, un coridor, un antreu, o bucătărie, ferestre care se deschid spre cele două laturi ale casei, parchete bine lustruite, aceleași parchete pe care Lenin le-a căleat odinioară. Farmecul, magia acestui loc constă, însă, toamă în această

indiscutabilă autenticitate: simți că aici a trăit, a vorbit, a dormit, a gîndit Lenin. Că s-a aplecat peste aceleași ferestre, că a deschis aceleași uși, că a aprins lămpile.

„În ciuda micimii lui, povestește Tatiana Ludvinskaia în memoriile ei, apartamentul nu părea strîmt, mulțumită ordinei desăvîrșite care domnea... Felul de trai al micii familii era o enigmă pentru mic-burghezii parizieni. O mare modestie și o curățenie ideală, mulți musafiri și absența totală a oricărui zgomot, a oricărei forfote“.

Lenin a petrecut în acest apartament cei mai grei ani ai emigrației. Krupskaja scrie: „Lenin și-l amintea întotdeauna cu un sentiment de neplăcere. Mai tîrziu a spus de multe ori: „De ce dracu m-am dus la Paris!“ Dar nu Necuratul îl împinsese într-acolo, ci nevoia de a dezlănțui bătaia pentru marxism, pentru leninism, pentru partid, chiar în inima emigrației. Și în timpul anilor de reacțiune această inimă era Parisul“.

Iar eu cred că inima acestei inimi se afla în strada Marie-Rose, numărul 4, adevărat stat-major al revoluției ruse.

Poți să-ți imaginezi foarte ușor dormitorul „Ilicilor“. Două paturi strîmte, acoperite cu cuverturi albe — așa-numite de Marsilia — sau cu eternele pături ale Ulianovilor, tirite prin Anglia, Elveția, Belgia, Finlanda, Germania, Suedia... Camera „Ilicilor“ arăta totdeauna la fel, fie că se aflau la Șușenskoe, la Podolsk, la Geneva, la Poronino sau la Moscova, în Kremlin. Și la fel era și la Paris. În odaia unde de obicei lucra Nadejda Krupskaja se afla o masă simplă, de lemn alb, gemînd sub greutatea mormanelor de scrisori — acesta era „secretariatul“ lui Lenin, biroul lui clandestin, centrul de legătură dintre toate organizațiile noastre. Din acest birou plecau în toate direcțiile scrisori, instrucțiuni, mesaje cifrate ale lui Lenin. Și tot aici se fabricau actele false pentru bolșevicii clandestini sau, cum erau numiți atunci, „agenții lui Lenin“.

Lenin personal lucra mai ales la cafenea, în sălile de lectură, bibliotecă.

În bucătărie se servea ceaiul și erau primiți oaspeții — parizienii simpatizanți și rușii nou-veniți. Bucătăria era astfel salonul apartamentului din Marie-Rose. Ea vedea desfășurîndu-se între pereții ei discuții înflăcărâte, la fel ca în cine știe ce căsuță de lemn, cu etaj, din vreun orașel rusesc de provincie acoperit de zăpadă. Dar aici, glasul lui Lenin răsuna în așa fel încît putea fi auzit în întreaga lume...

Tatiana Ludvinskaia povestește în memoriile ei cum, atunci cînd a ieșit din închisoare, s-a grăbit să se ducă la Paris, la Lenin, spre a-l pune la curent cu cele ce se făceau în Rusia.

„Convorbirea se apropia de sfîrșit. Cum mă pregăteam să plec, Vladimir Ilici s-a uitat la mine și a observat ironic:

— Și zici că Parisul te-a uluit? Eu cred, însă, că dumneata ai uluit Parisul! — Și izbucnind într-un ris cald, prietenos, se adresă Nadejdei Krupskaja:

— Ia uite, ce mai pariziancă!“.

Despre ce era vorba? Tatiana Ludvinskaia, care era pe atunci foarte tină, arborase o rochie lungă și largă cu mineci bufante, o pălărie antedeluviană cu boruri largi, iar pletele îi cădeau pe umeri. Acest amestec extraordinar de Anna Karenina, lady Hamilton și Liza Kalitina, croina lui Turgheniev, păruse probabil tinerei revoluționare ultimul strigăt al modei pariziene. Numai că la Paris nimeni nu mai purta, de mult, rochii largi și mineci bufante; dimpotrivă, moda cerea rochii strîmte și mineci drepte. Încît drăgălașa conspiratoare, care voia cu orice preț „să se piardă în mulțime“ și să nu atragă luarea aminte a spionilor țariști care furnicau la Paris, dobîndise un rezultat absolut contrar: nu era trecător pe stradă care să nu întorcă capul după fata drăguță dar cu aer de manechin de ceară scăpat din vreun muzeu.

„Așa mi-a dat Lenin, spune Tatiana Ludvinskaia, o lecție de acțiune revoluționară“.

Portretul de pe stîncă

Muntele Maciuk, în Caucazul de Nord. Urci pe o potecă ce duce spre o pașiste presărată cu margarete. Și deodată, sus, deasupra ta, îți iese în cale imaginea lui Lenin: privește în depărtări, cu ochii plini de o nesfîrșită bunătate, cu fruntea încrețită de gînduri. Și nu poți să te împiedici să nu murmuri:

— Parcă ar fi viu!

Portretul a fost pictat în 1925 de către Nikolai Sciuklin, inginer din Rostov, poet și mînuitor al penelului. În vara aceluia an el își îngrijea sănătatea în orașul Piatigorsk, la poalele muntelui Maciuk. Într-o zi, pe cînd se înapoia la sanatoriu, a văzut o stîncă imensă în apropierea unui izvor de apă termală. Prin dreptul izvorului trece cărearea care duce la locul unde a fost ucis în duel Lermontov. Văzînd stîncă, Sciuklin s-a gîndit că ar putea picta pe ea un imens portret al lui Lenin.

Numaidecît, el a vorbit despre proiectul său cu cei trei tovarăși de cameră din sanatoriu. Baranov, Kurnosov și Kartukov, muncitori din Rostov, s-au declarat de acord să-l ajute. Chiar în aceeași noapte, toți patru s-au dus la poalele muntelui Maciuk și au escaladat stîncă. Suspendat de o frînghie prinsă de un copac, Sciuklin a pictat trăsăturile atît de dragi și familiare ale marelui conducător. El a folosit uleiul, alternînd două culori: alb și negru. Din cînd în cînd, cu ajutorul tovarășilor săi, se dădea jos și verifica dacă portretul este corespunzător și mai ales dacă poate fi văzut de departe și din toate unghiurile.

A doua zi dimineață lucrarea era gata.

...1942. Hitleriștii au ocupat Piatigorsk. Spre marea lor furie ei constată că locuitorii orașului trec mereu prin fața „stîncii lui Lenin“, cu toate că aceasta se găsește departe de șosea. Adesea, în cursul nopții, o mină necunoscută aprinde o făclie pe stîncă și portretul poate fi văzut din tot orașul, precum și din pădurea vecină, unde se adăpostesc partizanii. Aici, în dreptul portretului, depun jurămîntul Nina Popțova, tinăra partizană care-și face cu eroism datoria, înainte de a fi prinsă și executată de Gestapo.

Exasperați, hitleriștii trimit o echipă de SS-ști care acoperă portretul cu un strat de nămol. Dar a doua zi dimineață chipul lui Lenin se vede la fel de limpede ca înainte: un grup de locuitori ai orașului au curățit portretul în timpul nopții. Cotropitorii fasciști trag cu mitralierele în stîncă. Schije de piatră se desprind din roca masivă, dar portretul continuă să trăiască. Hitleriștii aduc tunuri o întregă baterie. Dar în ciuda exploziilor, portretul continuă să existe — să existe și să lupte. Fasciștii se hotărăsc să arunce în aer cu explozibile toată stîncă. Dar proiectul lor eșuează datorită înaintării victorioase a Armatei Sovietice.

...Astăzi în dreptul portretului lui Lenin de pe muntele Maciuk, copiii primiți în rîndul pionierilor își pun pentru prima oară la gît cravata roșie, iar tinerii și tineretele primesc carnetele de comsomoliști. În zilele de sărbătoare se organizează în locul acela gărzi de onoare. Chipul lui Lenin veghează mai departe, invincibil ca stîncă.

M. Stepicev

LUI VLADIMIR ILICI LENIN

Cîteva luni din 1922

L. A. Fotieva, membră a P.C.U.S. din 1904, a lucrat timp de cinci ani sub direcția conducere a lui V. I. Lenin, ca secretară a Consiliului Comisariilor Poporului și a Consiliului Muncii și Apărării. Fragmentul din amintirile ei, pe care îl publicăm mai jos, se referă la începutul perioadei mai-octombrie 1922, cînd Lenin, deși bolnav, a continuat să conducă activitatea partidului și a tînărului stat sovietic.

La 25 aprilie 1922, ora 12, lui V. I. Lenin s-a făcut o intervenție chirurgicală pentru extragerea unui din cele două gloanțe care, rămăseseră în corp după atentul de la 30 august 1918. Medicii presupuneau că durerile de cap care se intensificaseră și înrăutățirea generală a înălțății lui Vladimir Ilici se datorau kîdării metalului.

Operația a fost făcută la spitalul Solatenko, azi Botkin. Chirurgul au extras toată care se oprise în regiunea claviculei. În fișă s-a arătat că era de mărime mijlocie.

Intervenția a reușit. La 27 aprilie s-au pos firele. În aceeași zi Vladimir Ilici a rezidat ședința Biroului Politic al C.C. Partidului Comunist din Rusia.

Dar starea sănătății lui nu s-a ameliorat. În a doua jumătate a lunii mai s-a dit necesitatea imperioasă a unui tratament medical și a unui repaus îndelungat. Însă Vladimir Ilici nu admidea ideea ntreruperii totale a lucrului. Pregătindu-se pe plece la Gorki, el a luat toate măsurile ca să fie ținut la curent cu activitatea tuturor instituțiilor.

La 21 mai 1922 Lenin a trimis în scris directive conducătorilor instituțiilor centrale:

„Secret. Personal. Către toți comisarii poporului (în caz de absență, către respectiv loctiilor).

De asemenea, către toate instituțiile separate.

Plecînd în concediu pe timp de cîteva ani, aș ruga insistenț ca informarea mea asupra chestiunilor deosebit de importante și asupra îndeplinirii principalelor hotărîri, planuri, campanii etc., să fie făcută în felul următor:

— O dată sau de două ori pe lună să mi se trimită comunicări cit mai concise maximum 2—3 pagini) pe această temă și să se ia măsuri ca să-mi fie trimise principalele publicații curente ale Comisariatului Poporului, precum și textele principalelor hotărîri și proiecte publicate. Dacă acest lucru nu poate fi făcut personal de comisariul poporului, rog să mi se comunice pe cine anume (loctiilor, membru al colegiului, director al treburilor, secretar etc.) îl însărcinează el cu această treabă, indicîndu-i totodată să țină regulat legătura cu secretarii mei (Fotieva, Lepeșinskaia). Prin intermediul acestor secretari pot fi trimise întotdeauna întrebări prin telegraf sau prin poștă; în chestiunile curente și urgente, întrebările vor fi adresate numai loctiilorului (Fiurupa), iar mie doar în copie.

Secretarilor săi Vladimir Ilici le-a cerut să urmărească sistematic îndeplinirea dispozițiilor lui. Trebuia, de asemenea, să-l informăm despre toate cărțile și ziarele primite de dînsul. Lenin a cerut ca „dintre ziarele rusești să se trimită regulat „Pravda“, „Izvestia“ și „Ekonomiceskaja jizni“.

Să se ceară regulat Internaționalei Comuniste și Comisariatului poporului pentru afacerile externe, să trimită principalele publicații străine, în special broșuri în problemele curente.

La 23 mai Lenin a plecat la Gorki. Acolo s-a instalat la etajul doi al aripei nordice și multă vreme n-a fost de acord să se mute în corpul central al clădirii. Doctorul A. M. Kojevnikov, care a fost medicul curant al lui Lenin începînd de la 29 mai 1922, își amintește că l-a găsit într-o cameră mică cu două ferestre, orientate spre vest și spre nord. În fața ferestrelor se înălțau copaci bătrîni care împiedicau lumina să pătrundă. Geamurile aveau plase metalice contra țințarilor. Camera era mobilată foarte simplu: un pat, un birou mic încărcat cu cărți, un scriu, un șifonier și două-trei scaune.

Abia la 11 iunie medicii și rudele au izbutit să-l convingă pe Vladimir Ilici să se mute în clădirea principală, ceea ce îi dădea posibilitatea să petreacă multe ore pe terasă, respirînd aer curat.

Pe Vladimir Ilici l-au tratat cei mai buni medici ruși și străini. Prietenii și familia l-au înconjurat tot timpul cu dragoste și

atenție. Cum a început să se însănătoșească, Vladimir Ilici a și vrut să-și reia activitatea.

În a doua jumătate a lunii iunie medicii au socotit posibil să îngăduie vizita tovarășilor lui apropiați, dar cu condiția să nu se discute probleme de muncă. — Atunci mai bine n-ați fi dat aprobarea — le-a spus Lenin necăjit.

La 18 iunie a fost publicat ultimul buletin asupra stării sănătății lui Vladimir Ilici. În el se arăta că Lenin se simte bine, dar că suferă din cauza inactivității la care-l obligaseră medicii.

La 24 iunie s-a ținut un consiliu medical. Vladimir Ilici era extrem de emoționat. După consiliu l-a chemat la dînsul pe N. A. Semașko și i-a spus:

— Mi s-a interzis să mă ocup de politică, așa că n-am să te descos. Dar vreau să-ți atrag atenția asupra unui singur lucru: la Haga trebuie să fim foarte prudenți.

Din a doua jumătate a lunii iulie 1922 Vladimir Ilici și-a reluat activitatea politică ce devenea, pe măsura însănătoșirii lui, tot mai intensă și cuprîndea un cerc mereu crescînd de probleme. Peste 70 de documente au fost redactate de el în două luni și jumătate — de la mijlocul lui iulie pînă la întoarcerea la Moscova, la 2 octombrie 1922, cînd a reluat conducerea nemijlocită a partidului și statului.

O uriașă însemnătate au avut și discuțiile lui Lenin cu tovarășii din conducere, după ce medicii i-au îngăduit să-i primească. Întotdeauna vigilent, întotdeauna de veghe la interesele partidului și Statului sovietic, Vladimir Ilici a asigurat, cu autoritatea și influența lui, rezolvarea justă a celor mai importante probleme politice.

Vladimir Ilici cerea să i se trimită la Gorki cărți și răspunsuri la scrisorile și notele lui. El a început să primească întregul material informativ necesar despre activitatea C.C. al P.C. (b) din Rusia, Consiliului Comisarilor Poporului, precum și materiale pe teme internaționale, studia atent procesele verbale ale ședințelor, scrisorile, rapoartele. El revenea insistenț asupra fiecărei probleme de importanță principală, cumpănînd încă și încă o dată soluțiile. Și toate acestea le făcea cu un imens respect față de colectiv. Niciodată nu abuza de uriașa lui autoritate și influență, nu-și impunea părerea, ci îi convingea pe cei șovăielnici cu noi și noi argumente, ajungînd astfel la soluția pe care o socotea singura justă. În fiecare problemă importantă Vladimir Ilici cerea concluzia celor competenți în domeniul respectiv și ținea seama de părerea lor.

L. Fotieva

Publicăm mai jos un fragment din povestirea documentară a lui Nikolai Asanov, intitulată „Zile extraordinare“ și consacrată lui Ivan Babușkin, unul dintre primii muncitori bolșevici din Rusia. După nenumărate peripeții, Babușkin ajunge la Londra. Acolo, în Hallford Square nr. 30, sub numele de Richter, locuiește Vladimir Ilici Lenin.

ÎNTÎLNIREA

Către amiază un bărbat scund cu șuvițe de păr violete, care se strecurau pe sub pălăria sa cu margini largi, lovi cu ciocanul de bronz în placa de aramă fixată pe ușa casei din Hallford Square nr. 30. Doamna Joe, stăpîna casei, se ivi în prag și auzi vocea surdă a necunoscutului, care repeta ca un cuvînt de trecere:

— Richter! Richter!

Ajuns în vestibul, necunoscutul se lăsă să cadă pe un scaun. Se vedea limpede că e frînt de osteneală. Peste cîteva clipe coborî de la etaj doamna Richter, pe care o chemase proprietăreasa. La zgomotul pașilor ei ușori, necunoscutul tresări. O roșeață intensă îi coloră obrajii tineri dar seofiliciți. O privi ținută pe noua venită, apoi exclamă, pe neașteptate:

— Nadejda Konstantinovna!

Doamna Richter cercetă cu atenție pe bărbatul care o privea cu un aer epuizat, dar plin de prietenie și încerca să-și redestepte o amintire foarte veche, dar profund înrădăcinată în mintea ei. Era ceva în legătură cu îndepărtata Rusie, și nu numai cu Rusia, ci cu Petersburg, cu primele cercuri revoluționare, cu școlile muncitorești din cartierele periferice. Trecutul i se perindă fulgerător prin memorie, în timp ce necunoscutul continua s-o fixeze, ca și cum ar fi așteptat ca acest trecut să se dezvăluie pe de-a-ntregul. Așteptările nu-i fură înșelate. Nadejda Konstantinovna întrebă încetșor, neavînd încă deplină încredere în memoria ei:

— Babușkin?

El înclină din cap în tăcere.

Atunci, nemaiascunzîndu-și bucuria, ea strigă din răsuputeri:

— Volodia! Volodia! Vino repede aici! A sosit Babușkin!

Treptele de lemn scîrțîiră: Lenin cobora repede și, din cîțiva pași, fu în vestibul. Deodată însă se opri, ca și cum s-ar fi lovit de un obstacol și spuse prudent:

— Cine, Nadia?

Ținîra femeie izbucni într-un ris sonor și, dînd cu cotul soțului ei, strigă triumfătoare:

— Babușkin, nu te-a recunoscut!

Noul venit răspunse cu un suris:

— Cum să mă recunoască în halul ăsta?

Și-și trecu prin părul violet palma sa largă. Atunci „Richter“, radios, strigă încîntat:

— Dar e chiar Babușkin! Tovarășul Bogdan în persoană! Teafăr și nevătămă... Ah, ce bine îmi pare! Ce bine îmi pare!

Și îmbrățișîndu-și oaspetele, îl bătă pe umăr și îl împinse spre Krupskaja, ca și cum el ar fi descoperit în necunoscut pe învățacelul său de odinioară.

— Știam că ai evadat din temniță. Am primit acum o săptămînă o scrisoare din Ekaterinoslav. Cînd a sosit scrisoarea, Nadia?

— La 23. Răspunsul l-am trimis la 30, spuse Nadejda Konstantinovna cu obișnuita sa precizie.

Luînd de jos micuțul geamantan, i-l întinse lui Lenin și spuse:

— De ce stăm aicea? Să mergem sus. Fac un ceai numaidecît!

Vladimir Ilici o luă înainte, repetînd cu entuziasm:

— Ia te uită! Ia te uită! Ai evadat din pușcărie! Și-ai ajuns tocmai la Londra... Vorbești ceva englezește, Ivan?

— Și încă cum! răspunse Babușkin rîzînd. How can I get to Hallford Square?

— Auzi, Nadia, auzi? Cu aceste cîteva cuvinte a străbătut toată Europa!

...Se aflau acum în camera lui Vladimir Ilici. Acolo era un birou mare, acoperit cu șpalturi de tipografie, cu manuscrise și cărți, o bibliotecă și o canapea largă. Acolo lucra el.

— Povestește-ne ce se mai întîmplă în Rusia, Ivan.

În vocea lui vibra un interes atît de pătimaș, încît Babușkin uită cit era de ostent, uită că murea de foame și de somn. Toate acestea trecură pe planul al doilea. Între el și Lenin, lacom să-l asculte, se ivi imaginea Rusiei așa cum o cunoștea Babușkin — țara care nu era a închisorilor și a ocnelor, ci a spiritului revoluționar, a organizațiilor ilegale, a manifestelor, a ziarelor tipărite pe ascuns, a mitingurilor, a grevelor, a mișcării înainte.

Cînd Nadejda Krupskaja aduse ceaiul, cei doi bărbați nu mai auzeau decît vocea Revoluției, care le venea din patrie.

N. Asanov

La mausoleul lui V. I. Lenin

KONSTANTIN SIMONOV

(III)

JURNAL DE RĂZBOI

(1941-1945)

(urmărire din numărul trecut)

Nouăsprezece grade sub zero și în sud frigul este totdeauna mai îngrozitor decât în nord. Un vânt puternic suflă dinspre mare. Casele sînt fără geamuri, găurile de obuz se cascadează în pereți, ușile sînt trînte de vînt. La fiecare rafală, acoperișurile de tablă se ridică și recad cu zgomot...

... Autoritățile provizorii ale orașului s-au instalat într-o casă mică, cu un etaj, singura rămasă teafără pe această stradă. Înăuntru, un locotenent de la Secția specială, mort de oboseală, îmi spune că au fost arestați primarul și șeful poliției numiți de nemți:

— Niciodată n-aș fi crezut că în acest oraș au existat atîtea canale. Naiba știe de unde-or fi ieșit!

După tonul lui, îmi dau seama că nu e vorba de zelul sau de bănuiala încerențe profesiei lui, ci de tristețea sinceră a unui om profund revoltat.

Îi cer învoirea să vorbesc cu primarul. Vreau să văd un trădător adevărat. Locotenentul îmi pune la dispoziție o încăpăre goală. Mă așez și aștept cam mult. Bombardamentul continuă, casa se cutremură. În sfîrșit, intră un soldat urmat de un bărbat înalt, cu o haină de piele, pantaloni bufanți și o căciulă căzăcească. O față fină încă, un nas coroiat și buze strînse. Acest om mă scribește mai mult decât orice fascist. Din convorbire reiese că, în urmă cu cîțiva ani, a fost numit director al unui sovhoz viticol. Cine știe, poate că din director voia să devină proprietarul acestei întreprinderi și pentru asta conta pe fasciști? În orice caz, la sosirea acestora, își evacuase toți salariații și rămăsese în oraș, chipurile pentru a arunca pînițele în aer. În realitate le-a sigilat și s-a ascuns. Cînd, după cotopirea Feodosiei soldații hitleriști au început să prade pînițele, s-a dus la Kommandatură și s-a plîns: dacă sigilase pînițele cu vinuri selecționate, făcuse asta pentru comandamentul german și nu ca oricine să vină să le ia. Toate acestea mi le povestește ca răspuns la întrebarea: cum de fusese numit primar...

Februarie

... Ofensiva noastră se istovește în mod vădit. După cite mi se pare, Lvov¹⁾ își dă perfect de bine seama. Tancurile s-au împotmolit în noroi. Artileria e blocată. La fel și camioanele. Transportul obuzelor se face cu brațele. Prima linie e absurd de saturată cu efective militare. În așa măsură, încît oriunde cade, fiecare obuz german ucide sau rănește, fără greș. Cadavre zac în noroi aproape peste tot. Acest glod viscos umple tranșeele...

August

... Pe șosele, coloane nesfîrșite blochează circulația. Părăsind mașina, Surkov și eu mine parcurgem pe jos douăzeci de kilometri. Am petrecut noaptea clăie peste grîmadă într-un adăpost german plin cu apă, pe paturi de cetină. M-am trezit ud leocă. Boneta, care-mi căzuse de pe cap, plutea pe apă. Pentru prima oară am văzut sale eliberate vara, nu iarna. O senzație dureroasă de pustiu. Ustinovo... Karmanovo... Nemții au deportat locuitorii. Casele au fost transformate în mici forturi, zidurile au fost găurite pentru ambrazurile de tun. Pe cîmp, ici și colo, morții noștri care nu au putut fi încă ridicați. Într-un cîmp pierdut și sălbatic, năpădit de buruieni, întîlnese un bătrîn singuratic și nebun care se întoarce să scormonească cenușa casei sale.

Pămîntul îngrozitor de părăsit îmi strînge inima. Vara e și mai groznic decât iarna. Iarna, zăpada acoperă totul și îți se pare că, o dată cu primăvara, va reveni și viața. Vara e natural că totul să trăiască, dar aci este un pustiu și calmul dezolării. Și morții sînt mai înfricoșători. Iarna sînt transformați repede în păpuși, care nu mai amintesc nimic de căldura trupului omenesc.

Septembrie

... În dimineața aceea am părăsit Moscova cu avionul pentru a ateriza după-amiaza tîrziu la Elton, pe malul stîng al Volgăi. Seara de vară e lungă și prăfuită, gâră și prăfuită, prăfuite casele răspîndite ici și colo. Pe o linie de garaj, trenul singuratic al redacției ziarului de front în depărtare, strălucirea lacurilor sărate. Un sentiment de dezolare pe care nu l-am mai resimțit de pe vremea războiului din Mongolia. Pe drumul spre Stalingrad, este ultimul punct în care se poate ajunge cu oarecare siguranță pe calea aerului. De aci încolo, doar cu automobilul.

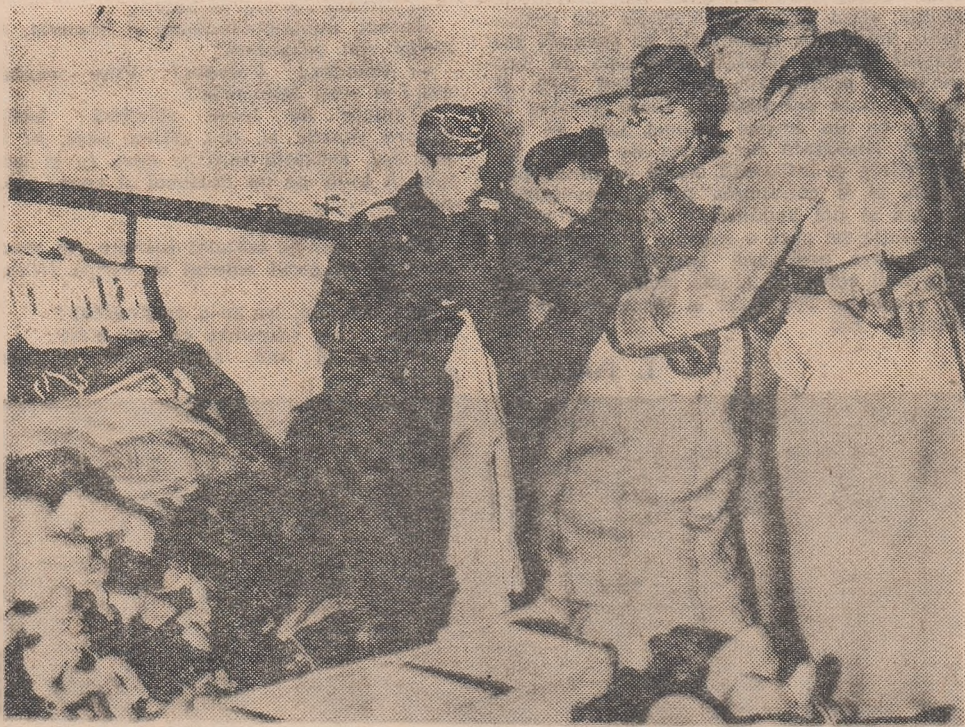
În seara liniștită și banală de la Elton, am avut impresia cea mai disperată, cea mai amară, dîndu-mi seama ce distanță enormă parcurseseră nemții.

A doua zi dimineață, nu știu de ce, totul mi se pare dintr-o dată mai simplu, mai sigur. Luăm o mașină pentru a merge la Stalingrad. Pe măsură ce ne apropiem de Volga, întîlnim tot mai mulți refugiați. Ajungem pe seară la locul de trecere peste fluviu. Pe malul celălalt, Stalingradul pare imens. Fumegă de peste tot, cît poți cuprinde cu ochii, la nord ca și la sud. În centru, o coloană înaltă de flăcări, un elevator sau o moară, nu știu ce. Vîntul suflă și duce fumul oblic în jos, acoperind orașul. Răsună neîncetat explozii. Traversăm pe un remorcher mic, care trage un bac încărcat cu trupe. Lîngă mine se află o soră medicală frumoasă și foarte tină, cu o expresie chinată. Stăm de vorbă. Deodată îmi spune că e desăvîrșită sinceritate feminină cît îi e de teamă să nu fie omorîta fără să fi cunoscut nimic din viață.

Traversarea se încheie cu bine. Chiar înainte de a ajunge, ne întîmpină un miros apăsător de ars.

Ortenberg²⁾ și cu mine sosim la punctul de comandă al statului major al frontului. Este un subteran pe malul Volgăi. Pe o cărare coborîm într-o groapă. După ce ni se verifică actele, ne apropiem de ușa care duce în subteran. În fața ușii fumegă cîțiva militari. S-a întunecat. În penumbră unul din ei povestește cu o voce scăzută, răgușită și imperioasă, fără grabă, o istorioară umoristică. Il examinez: este Eremenko, comandantul suprem al frontului. A ieșit din subteran pentru a se destinde; de cînd a fost rănit, schioapătă și se sprijină pe un baston.

Aproape toate caietele mele de la Stalingrad s-au pierdut chiar atunci și încă într-un mod stupid. În pri-

1942. Ofițeri fasciști vîră în saci lucruri jefuite de la populația unui sat sovietic. Fotografie executată chiar de hitleriști.

măvara anului 1943, profitînd de o acalmie pe front, m-am apucat să-mi rescriu din amintire însemnările. În locul lor s-a născut romanul „Zile și nopți”. Într-o oarecare măsură, acesta este jurnalul meu de la Stalingrad. Faptele și fiecțiunea sînt însă atît de strîns împletite, încît, acum, după atîția ani, mi-ar fi greu să le separ și să reconstituiesc jurnalul în forma lui inițială.

Iată de ce, pentru a încheia prima parte a războiului, nu reproduc decât un capitol din carnetul rămas nevătmătat. Acesta se referă la septembrie 1942, cînd nemților nu le mai rămîneau decât două luni de victorie pînă la începutul sfîrșitului.

...Ortenberg a fost informat că unitățile frontului de pe Don vor încerca în curînd să străpungă liniile inamice pe la nord, pentru a opera joncțiunea cu noi la Stalingrad. Ține să urmărim aceste lupte de acolo, din partea celălaltă. Pentru asta trebuie să trecem Volga în două rînduri. Mai întîi aci, de pe malul drept pe cel

stîng, apoi mai la nord, în sens invers. În ce mă privește, aș prefera să rămîn aci, la Stalingrad. Cu atît mai mult, cu cît nici cele două traversări ale fluviului nu mă entuziasmează. Știu însă că în acest caz dorințele mele nu contează pentru Ortenberg, așa încît tac chitic în timp ce el stă de vorbă cu generalul Golikov, adjunctul comandantului suprem al frontului. Am impresia că acesta îl ascultă pe Ortenberg cu un dispreț abia ascuns. Ne socotește probabil lași, pentru că vrem să părăsim Stalingradul. Puștin îi pasă de proiectele noastre, pînă una alta vrem să plecăm. Este evident că Ortenberg simte aceasta, dar apreciază că nu e de demnitatea lui să dea explicații. Pe mine mă lasă rece. Am observat mai de mult că cei care rămîn într-un punct critic al frontului, consideră lași pe ziaristii care-i părăsesc. Se prea poate însă ca Golikov să nici nu gîndească așa ceva, să fie pur și simplu prost dispus din cauza ulcerului său gastric. Cu o sticlă caldă pe burtă este neconținut în mișcare: ba se așează la masă, ba se întinde pe pat. Împarte ordine, semnează hîrtii și între timp bea scribit zeamă de orez. I se aduce un nou raport, fără îndoială dezagreabil, căci se strîmbă și bea iar zeamă de orez.

...Îeșim din cazemată, ajungem la malul fluviului și la punctul de trecere. E o zi limpede de toamnă. Nemții bombardează fără încetare malul. Exploziile fac să se cutremure pămîntul cînd mai ușor, cînd mai puternic. În jurul nostru, numai case în ruine, barăci sfîrtecate, șine răsucite, butoaie sparte, scinduri, resturi de mobilă, obiecte de gospodărie. După o scurtă așteptare, un șlep ne transportă în 40 de minute și fără nici un incident pe malul celălalt. Petrecem noaptea acolo iar dimineața ne deplasăm în susul fluviului pînă într-un sat unde a fost instalat un bac. Ne urcăm pe el și ajungem în mijlocul fluviului. Deasupra noastră

aceasta, care avea să se termine încercuirea armatei lui Paulus, găseam, din ordinul redacției, mii de kilometri depărtare, în sîtorul cel mai nordic al frontului. Prima știre despre încercuirea armatei germane de 300.000 de oameni la Stalingrad, pe care aflam-o dincolo de cerul poloidal mi-a rămas în amintire drept o mai mare bucurie resimțită timpul războiului. Era în timpul nopții polare. Din cauza vremii avioanele nu puteau decola. Mi-trebuie cîteva zile pînă să ajung Moscova, de unde speram că voi trimis din nou la Stalingrad. În timp plecasez însă alții și mie s-a dat o misiune pe frontul vest, unde începea ofensiva noastră contra grupului de armate „Centru”, ale cărui unități de avangard se aflau încă la numai 170 kilometri de Moscova.

Decembrie

...Toată ziua de ieri, pînă seara, viscol a fost atît de puternic, încît mașinile noastre s-au lovit de un tanc german îngroșat în zăpadă și am scăpat ca prin urechile acului. Nu se zărea chiar nimic. Azi dimineață din vîrfurile postului de observație se vede mult material de război german între liniile a doua și a treia cucerite. Abia intrăm în postul de observație și prezentăm generalului Muhin, comandantul diviziei, că acesta și pune mîna pe telefon pentru un raport urgent. Privind scurta de blană neagră îmi amintesc Polosuhin, ucis iarna trecută tocmai din cauza unei șube care bătea la ochi pe zăpadă. Eram afectat atunci pe lîngă divizia lui, foarte aproape de această regiune. Îmi spun că generalii noștri au prea adesea tendința de a-și afixa disprețul față de pericol. Cînd lucrurile mergeau pro poate că aceasta avea un sens, acum însă nu mai e cazul. Generalul ordonă interlocutorului să tragă cu toată artileria disponibilă, să aștepte întăriri și nu se enerveze. Cere apoi o altă legătură și mă informează că 24 de tancuri germane au contraatacat satul eliberat și au ajuns la doi kilometri de noi, înapoia un delușor. Un tanc a fost distrus, ceilalți continuă să înainteze. Îmi spune această calm: urmînd probabil propriile sfaturi, își menajează nervii. În mai multe rînduri se reîntoarce la telefon și ordina, mai cu seamă artileriștilor.

Îmi scot harta, dar mi-e cu neputință să mă orientez. Renunț și îl examinez pe general. O fi scurta lui neagră ochiilor lumii, dar calmul e perfect real, și convingerea că, într-un fel s-au alinat pericolul va fi înlăturat. Fără să vrea mă gîndesc că iarna trecută, necum va precedea, știrea unui atac al tancurilor germane nu l-ar fi lăsat atît de rece. Nu pentru că atunci ar fi fost mai puțin curajos decât azi, dar era mai puțin sigur pe forțele sale — pe ale lui personale și pe ale diviziei.

...În fața noastră și mai la stînga artileria a tras timp de o jumătate de oră, sfîrșit s-a raportat că, pierzînd cîțiva tancuri, nemții se retrăseseră. După s-a risipit ceața înghețată, am văzut trînd avioanele noastre de asalt escortate de cele de vînătoare. Aproape concomitent, dar la o înălțime mai mare, a apărut trei grupe a cîte nouă „Junkers” care au atacat în picaj spatele diviziei Artileria antiaeriană trăgea susținut din diverse puncte. Comandantul artileriei ne-a informat că numai în acest sector antiaerian a doborît 13 aparate în ultime zile. Admițînd chiar că jumătate din această cifră ar reveni vecinilor din dreapta și din stînga, rezultă totuși că situația s-a schimbat radical.

¹⁾ Generalul Lvov, comandantul armatei care a condus ofensiva din peninsula Kercî (N.R.).

²⁾ Redactor șef al ziarului „Krasnaya zvezda”.

(Va urma)

CINEMA

Două filme
de aventuri

În planurile studiourilor sovietice filmele de aventuri ocupă un loc însemnat. În cele ce urmează vă vom prezenta două dintre ele, care îmbrățișează două momente istorice cruciale din viața poporului sovietic.

„O misiune extraordinară”

se intitulează prima peliculă, care se realizează la „Armenfilm”. Ea ne ocazională reînfrînă cu legendarul revoluționar armean Kamo (Semion Ter-Petrosian), mult apreciat de Lenin.

Lui i s-a incredințat misiunea extraordinară despre care e vorba în titlu. După

Larisa Golubkina

victoria revoluției din 1917 în Rusia, blocul partidelor contrarevoluționare a reușit să instaleze în Caucaz o stăpînire reacționară. Bolșevicii au fost nevoiți să intre în ilegalitate. La inițiativa lui Stepan Șaumian, Thakala și Azizbekov, conducătorii comitetului bolșevic din Caucaz, s-a propus trimiterea unui emisar de nădejde la Lenin, spre a-l informa asupra celor întâmplate. Alegerea a căzut pe Kamo.

Și iată-l pe Kamo la drum. El se strecoară cu îndrăzneală și dibăcie prin pozițiile întărite ale albilor pe Don și în Cuban și ajunge la Petrograd unde îi înmânează lui Lenin scrisoarea.

Într-o ședință a Consiliului Comisarilor Poporului, prezidată de Lenin, se hotărăște numirea lui Stepan Șaumian în calitate de comisar extraordinar al Caucazului. Pentru lupta împotriva reacțiunii alb-gardiste în acest ținut, se alocă suma de 500.000 ruble de aur. Scrisoarea de numire a lui Stepan Șaumian în înalta-i funcție, precum și banii trebuie să-i ducă de la Petrograd la Tiflis (așa se numea încă pe atunci orașul gruzin Tbilisi) același neînfricat Kamo.

Ținărul își alege drumul cel mai scurt — gravitatea situației nu îngăduia tărgănare — dar și cel mai riscant: prin teritoriile ocupate de căzăcimea albă. În afară de aceasta Kamo știa că e urmărit de un abil și periculos copoi al contrarevoluției, Boris Savinkov. Așa începe duelul cu moartea, care va ține 18—20 de zile și care alcătuiește partea principală a filmului. Dar mai mult nu vă dezvoltăm.

„Paradoxul de la Polojsk”

este o producție a studioului „Mosfilm”. Realizatorii lui: autorii scenariului — ziaristul I. Lukin, Eroul Uniunii Sovietice M. Prudnikov și regizorul V. Cebotarev, participant și el la cel de-al doilea război mondial, închină filmul cekiștilor, care au îndeplinit tot felul de misiuni periculoase pe teritoriile ocupate de fasciști.

Acțiunea se petrece la Polojsk, unde în timpul unei scurte vizite a generalului de

armată von Roggen, care se îndrepta cu o misiune importantă spre front, este aruncat în aer un depozit de petrol. În momentele de panică ale exploziei cineva umblă în servieta generalului fascist și fotografiază documente secrete foarte importante.

Cine a provocat explozia? Cine a fotografiat documentele? Iată întrebări pe care și le pun gestapoviștii și funcționarii din serviciul de contraspionaj german și pe care și le vor pune desigur și spectatori.

Filmul dispune de o echipă de talenți interpreți: Larisa Golubkina, Evgheni Samoilov, V. Strjelcik, P. Massalski și alții.

Jubileu Șolohov

În mai 1965 marele fiu al Donului, Mihail Șolohov, împlinește 60 de ani. Acestui eveniment — studioul de filme documentare din Rostov îi închină o peliculă jubiliară, realizată pe baza unui scenariu al scriitorului Vitali Zakrutkin — și el cazac de la Don — autorul cunoscutelor romane „Facerea lumii” și „Stanița plutitoare”.

Regizorul filmului este Leon Mazruho, autorul unor foarte apreciate reportaje cinematografice despre pământul Donului. Artist de esență lirică, Mazruho știe să transmită spectatorilor frumusețea tulburătoare a naturii meleagurilor sale, să creeze portrete pregnante.

Regizorul a fost de curînd în stanița Veșenskaia unde l-a filmat pe Șolohov și a luat cadre de o rară poezie ale peisajului de iarnă local. Hazardul l-a ajutat să-și îmbogățească materialul cu date neprevăzute în planul său: la Veșenskaia a întâlnit un grup de muncitori de la uzina „Kirov” din Leningrad, de care Șolohov este legat printr-o trînică prietenie. După cum se știe, eroul „Pământului desfelelit”, Semion Davidov, a fost inspirat de muncitorii revoluționari ai bătrînei Putilovka (actuala uzină „Kirov”). Oaspeții leningrădeni veniseră la Veșenskaia să încerce noul tractor „K-700” pe pământurile colhozului „Donul liniștit”.

Într-o declarație făcută presei în legătură cu filmul, autorul scenariului, Vitali Zakrutkin a arătat:

— Pentru noi toți, prietenii și admiratorii lui Mihail Șolohov, aniversarea a șaiszeci de ani de viață a acestui neîntrecut maestrul al cuvîntului este un eveniment de seamă. Știind, însă, că scriitorul e foarte modest, că nu suportă sărbătoririle fastuoase și monumentale, ne-am propus să facem un film nu despre Șolohov, ci despre pământul care l-a născut și l-a inspirat în crearea operelor sale. Filmul se va numi „Nemuritorul”. Titlul mi-a fost sugerat de imortele, minunatele flori de stepă care îi farmecă pe oameni cu frumusețea modestă și cu marea lor viabilitate.

Filmul, în culori și pe ecran lat, va fi deci o povestire lirică despre Don, care va prileji spectatorilor o incursiune în trecutul acestui ținut legendar, întâlnirea cu stanițele și cătunele renăscute ale Donului, cu natura lui frumoasă, cu munca pașnică a oamenilor pe ogoare și în fabrici. În acest vast tablou Șolohov va fi prezentat doar ca unul din fii iubitori ai Donului, care i-a cîntat frumusețea.

„Pagini nemuritoare”

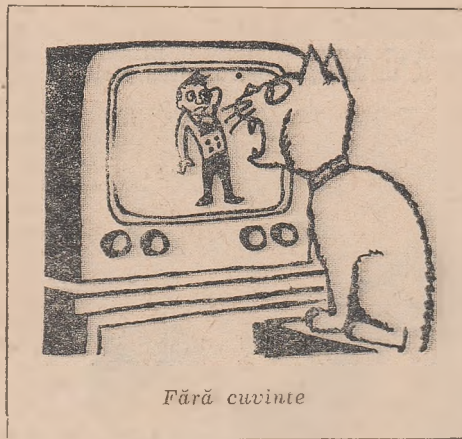
Recent, documentariștii sovietici au realizat un film care evocă o seamă de momente semnificative din istoria statului sovietic și intitulat „Pagini nemuritoare”. Scenariul este semnat de A. Bek și I. Kopalîn, regia de I. Kopalîn iar ca operatori au conlucrat I. Gracev, G. Zemțov, A. Zeniakin, V. Țitron, A. Savin, E. Legat.

Acum opt ani, Ilija Kopalîn a mai făcut un „film publicistic”, care s-a numit „Ani de neuitat”. Bazat pe materiale de arhivă, filmul era atunci o cronică închinată împlinirii a patruzeci de ani de la instaurarea puterii sovietice. Acum, regizorul s-a reîntors la o temă istorică similară, dar privită din alt unghi de vedere. Noul film cuprinde numai evenimente întimplate timp de șase ani, începînd cu anul 1918. Dar ce ani! Ani luminați de patosul și romantismul Revoluției, însemnați de lupte îndrăzite, pecetuiți de eroi legendari.

Filmul ilustrează etapă cu etapă bătălia purtată de Ținărul stat sovietic împotriva intervenționiștilor, alb-gardiștilor și a altor vrăjmași, nu mai puțin cruzi: frigul și foamea.

Autorii au utilizat uneori și jurnale cunoscute de spectatorii sovietici. Dar nu s-au mulțumit cu atât. Regizorul a vizionat zeci de mii de metri de peliculă, a cercetat arhivele din Berlin, Praga, Varșovia, Paris, Londra și Budapesta. În felul acesta el a putut prezenta un mare număr de cadre absolut inedite și extrem de emoționante pentru spectatorii sovietici; Serghei Escenin cîntînd la monumentalul poeziei Koltov, viteazul leninist, comandantul flotei militare de pe Volga, Fiodor Raskoinikov, orchestra de voluntari ucisă de albi pentru că împreună cu imnul țarist a cîntat „Internaționala”.

După cite aflăm din presa sovietică, filmul este foarte bine servit și de un comentariu inspirat datorat lui Karavkin.

Fără cuvinte

MUZICĂ

Culorile sunetelor

Oameni de știință din epoci și domenii diferite iar mai apoi și unii compozitori au emis ideea că între impresiile pe care le produc asupra omului culorile și muzica ar exista multe puncte comune. Cu cîva timp în urmă un grup de cercetători sovietici a împins aceste presupuneri spre un deznodămînt logic. Ei au construit un aparat electronic care transformă instantaneu sunetele muzicale într-o explozie de lumină corespunzătoare. Ecranul electronic muzical a fost prezentat la Expoziția realizărilor economiei naționale.

Și acum imaginați-vă următorul tablou. Deschideți picup-ul, puneți un disc microșion și încăperea se umple de melodia tabloului muzical al lui Musorgski „Răsărit deasupra râului Moscova”. Concomitent cu sunetele orchestrelor, pe un mic ecran apare un tablou luminos în toate culorile curcubeului, predominînd, însă, tonurile de violet, roz, auriu și purpuru adică culorile autentice ale revărsăturii de zori într-o zi de iarnă... Fantezie? — vă veți întreba. Răspunsul vine prompt: nu, este o realitate de care se vor bucura în curînd cetățenii sovietici.

Un grup de specialiști ai sovnașozului Verhne-Voljsk au reușit să monteze la un picup obișnuit un mic ecran pentru muzică în culori. Culorile de pe ecran se schimbă automat în funcție de tonalitatea muzicii. Un dispozitiv electronic analizează logic frazele muzicale și transformă simultan rezultatele analizei în semnale luminoase, modificîndu-le în mod corespunzător culoarea, intensitatea etc. Fiecare modificare a culorii subliniază sonoritatea muzicală a fiecărui acord și o face mai accesibilă, mai impresionantă.

Transformarea sunetelor în valuri de lumină se realizează în fracțiuni de secundă. De aceea creează impresia că sunetul și culorile se nasc într-o simultaneitate armonioasă. Fondul cromatic al muzicii amplifică înțelegerea acesteia asupra omului.

GRAFICA

Un Gogol inedit

Mulți pictori au fost tentați de creația gogoliană. Dar s-au apropiat de ea cu sfială și cu teamă. Cum să asalteze marea stîncă de granit? Cum să pătrundă în sufletul scriitorului, în laboratorul lui în care s-au născut neasemuite frumuseți ale literaturii? Din ce unghi să-i abordeze eroii, fiecare atît de bine cunoscut de milioane de cititori? Căci pictorul — dacă e un artist adevărat și nu un copist — trebuie să aibă o viziune, o înțelegere proprie asupra scriitorului, să pătrundă tema în așa fel încît ea să dezvăluie cititorului fațete noi, necunoscute pînă atunci.

Vitali Goriaev a lucrat doi ani la ilustrarea „Povestirilor din Petersburg” ale lui Gogol. Termen destul de lung, de care a avut nevoie spre a se familiariza cu canavaua limbajului gogolian și a aprofunda caracterele eroilor, care au devenit pentru pictor o carte deschisă, o carte în care a fost studiată fiecare pagină, fiecare rînd. Așa s-au născut o interpretare și o înțelegere originală a creației marelui scriitor.

În portretul pe care Vitali Goriaev i l-a făcut lui Gogol i-a redat privirea ironică, zîmbetul fin și inteligent. Și cu ochii acestui Gogol a văzut și personajele lui din „Povestirile din Petersburg”.

Vitali Goriaev a creat ilustrații surprinzătoare prin ironia și grotescul lor; desenele acestea sînt în spiritul lui Gogol, dar rîmîn ale lui Goriaev — originale, executate într-o manieră care îi e pro-

prie doar lui. Accepți total, fără rezerve, aceste ilustrații cuceritoare prin prospețimea, dinamismul, plasticitatea lor, prin finețea execuției.

Nik. Krjukov

COREGRAFIE

Templul Terpsihorei

La Leningrad, pe strada Rossi, se înalță celebra Școală academică de balet „A. Vaganova”. Între pereții acestei școli au deprins măiestria lor inegalabilă Avdotia Istomina, Anna Pavlova, Tamara Karșavina, Mihail Fokin. De aici au pornit întru cucerirea marii arte Marina Semionova, Galina Ulanova, Natalia Dudinskăia, Konstantin Sergeev, Vahtang Chabukiani.

Sute de băieți și fete deprind și acum dificila artă a baletului în această școală — obișnuită și neobișnuită în același timp. Obișnuită, pentru că elevii ei, ca și colegii lor din celelalte școli, rezolvă probleme de algebră, fac experiențe în laboratoarele de fizică, își îmbogățesc cunoștințele de literatură și istorie. Neobișnuită, fiindcă în visurile lor, micii balerini se văd Giselle, Odetta și Odilia, Siegfried, Aurora.

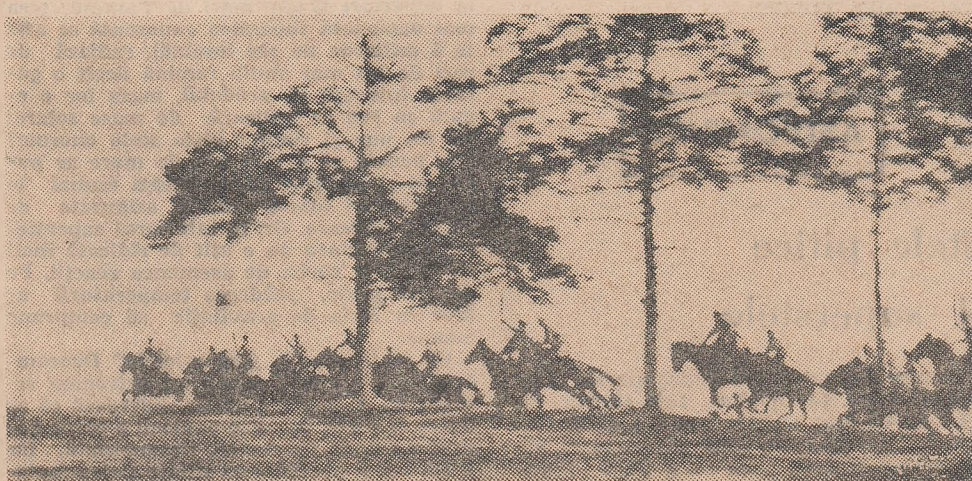
Mulți dintre profesorii de azi sînt, la rîndu-le, foști absolvenți ai școlii. Vestita balerină Natalia Dudinskăia, artistă a poporului a U.R.S.S., pînă nu de mult prima balerină a Teatrului de operă și balet „Kirov”, conduce acum o clasă. Lecțiile celebrei dansatoare sînt urmărite cu cel mai viu interes de elevii ei — mai mici și mai mari.

Trecînd dintr-o clasă în alta viitorii artiști își însușesc complicatul alfabet al dansului clasic. După absolvire ei se vor răspîndi pe la diferite teatre de balet din Uniunea Sovietică, avînd îndărătul lor anii de temeinică pregătire sub conducerea unor pedagogi încercați. Aceiași pedagogi șlefuiesc și măiestria multor tineri balerini veniți din alte țări ale lumii.

Terpsihora, muza mitologică a dansului, are la Leningrad un templu magnific în care e slujită cu rivnă și talent.

arta

a

Cavaleria roșie la atac... Scenă din film

METEOROLOGIE

Timpul probabil

Sătulă de arbitrarul cliimei și timpului, omenirea visează de mult să lămurească procesele ce se petrec în atmosfera terestră, pentru a le putea prevedea și apoi influența în evoluția lor. Cunoștințele noi dobândite în decursul ultimelor două decenii în domeniul științelor naturii, ca și aparatura modernă de cercetare — calculatoarele electronice, rachete, sateliți artificiali ai Pământului etc. — au împins înainte și meteorologia.

În 1922, meteorologul englez N. F. Richardson întrevăzuse posibilitatea determinării anticipate a cimpului presiunilor

vezile de pomi fructiferi se ard, în nopțile amenințate de brumă, substanțe ce degajă mult fum, pentru a reduce răcirea solului și păturilor inferioare de aer. În anumite regiuni se plantează perdele de protecție care micșorează viteza vântului și prin aceasta împiedică evaporarea umidității din sol. În ultimul timp a devenit posibilă influențarea directă a nebulozității. Anumite substanțe, ca zăpada carbonică, iodura de argint și de plumb, provoacă în nori modificări structurale care duc la creșterea diametrului picăturilor de apă și, în final, la declanșarea ploii. În a-

Stație meteorologică la 2000 metri înălțime

atmosfera cu ajutorul calculului numeric și comunicase rezultatele primei încercări. Metoda sa era, însă, inaplicabilă, căci, pentru a ține oarecum pasul cu evoluția stării timpului, ar fi necesitat folosirea simultană a 64 000 matematicieni. Experimentele au putut fi reluate abia în 1945, când calculatoarele automate atinseseră un grad mai înalt de dezvoltare. Printr-o intensă muncă de cercetare, dusă cu deosebire în Uniunea Sovietică, Statele Unite și Suedia, s-au elaborat și introdus în uzul curent o serie de metode pentru calcularea cimpului presiunilor atmosferice. Tendința actuală este de a împinge limita prevederii dincolo de 48 ore și de a elabora metode similare pentru pronosticul celorlalți parametri ai timpului (temperatură, nebulozitate, precipitații etc.)

Deosebit de prețioși sînt astăzi sateliții artificiali ai Pământului, care se rotește la înălțimea de câteva sute de kilometri și efectuează de pe orbita lor observații meteorologice cu ajutorul instalațiilor de televiziune și de măsurat radiațiile. Datorită lor se poate obține o vedere de ansamblu asupra timpului în regiunile cu o rețea insuficientă de stații meteorologice: oceanele și mari întinse din emisfera sudică. Sateliții din seria TIROS au reușit de mai multe ori să descopere cicloane tropicale și să transmită fotografiile lor destul de devreme pentru ca vasele și locuitorii din regiunile amenințate să fie preveniți la timp și să ia măsurile de siguranță.

Înțelegerea intervenită între Uniunea Sovietică și Statele Unite pentru folosirea pașnică a astronauticii prevede comunicarea reciprocă a datelor culese de sateliții meteorologici și prelucrarea lor în comun. Viitorul serviciu meteorologic internațional va dispune de centre înzestrate cu cele mai moderne calculatoare electronice — la Moscova, Washington și Sydney —, unde se vor aduna și prelucra comunicatele primite de la toate stațiile din lume și de la sateliții aflați pe orbită, după care se vor întocmi hărți numerice de prevedere a timpului. Prin radiofototelegrafie materialul obținut va fi transmis fără întârziere centrelor meteorologice regionale care, adăugînd propriile lor observații, vor prevedea mai detaliat timpul pentru regiunea respectivă.

Aflarea de metode directe de influențare a timpului va mai solicita, însă, meteorologii eforturi considerabile. S-a văzut că transformările de energie din atmosferă sînt atât de mari, încît, pe lângă ele, pînă și energia eliberată de o explozie atomică este infimețimală. Astfel, într-o zi însoțită de vară, fiecare cm^2 al solului din Europa Centrală primește o cantitate de energie echivalentă cu 700 cal.

Pînă acum procesele din atmosferă au fost influențate printr-o folosire adecvată a legilor naturii. Se știe că în vii și în li-

numite condiții, se poate realiza o dizolvare vremelnică a stratului de nori și cerurilor. Se nutrește speranța îndreptățită ca, prin declanșarea prematură, pe cale artificială, a ploii din norii de furtună, să se poată evita grindina.

Pe lângă aceste încercări de influențare a proceselor meteorologice pe scară redusă, se lucrează astăzi la proiecte de modificare a cliimei în regiuni întinse. Aceste proiecte au luat forme concrete deși realizarea lor pare să fie încă problematică. Astfel, inginerul Romanov prevede construirea unui baraj în Strîmtoarea Tătară (care, în punctul ei cel mai îngust, nu are decît 7 km lățime și 25 m adîncime) și închiderea concomitentă a Strîmtoării La Pêrouse. Ecluzele barajului vor funcționa ca un ventil, deschizîndu-se cînd curenții marini se îndreaptă spre nord și închizîndu-se cînd curenții se inversează. Dat fiind că în Strîmtoarea Tătară curenții își schimbă periodic direcția sub influența marilor, barajul ar duce la formarea unui curent marin cald din Marea Japoniei în Marea Ohoțk, sub influența căruia ar crește considerabil temperatura apei și aerului, mai cu seamă în anotimpul rece.

Se discută mult și asupra unor proiecte de încălzire a Arcticii, de exemplu prin închiderea Strîmtoării Bering și pomparea apei din Pacific în Oceanul Înghețat de Nord. Astfel s-ar topi masele de gheață ale Arcticii și s-ar îmblinzi clima din regiunile polare. Din punct de vedere tehnic aceste proiecte sînt realizabile, dar nu se pot întreprinde urmările pe care le-ar avea. Topirea calotei de gheață din Oceanul Înghețat de Nord ar putea provoca inundarea unor întinse regiuni de coastă și transformări fundamentale ale circulației atmosferice, deci modificări climatice ale căror consecințe sînt imprevizibile. Este deci necesară multă precauție, pentru a evita urmările eventual dăunătoare ale unei acțiuni pripite.

ASTROFIZICĂ

Stele pitice și superstele

Soarta astronomilor, după spusele lor proprii, nu-i de invidiat. Într-adevăr, ei vîd în Cosmos obiecte reale a căror existență nu poate fi, însă, explicată și nu găsesc, în schimb, stele care, după toate calculele, ar trebui neapărat să existe. De unde și pînă unde această situație dramatică într-o știință care și-a de-

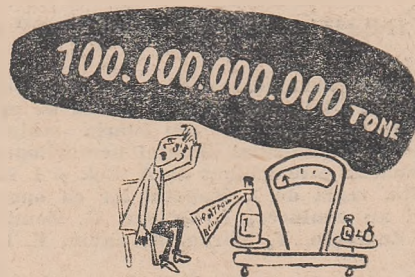
monstrat nu o dată precizia și meticulozitatea? Răspunsul pe care ni-l dau astrofizicienii e legat de ultima și cea mai tristă etapă din viața stelelor și, inevitabil, de moartea lor.

Atunci cînd se află în floarea vîrstei, ceea ce în termeni științifici se traduce prin stadiu echilibrat de dezvoltare, stelele de tipul Soarelui nostru nu se dilată și nu se comprimă, căci forța de atracție a particulelor substanței e echilibrată de forța presiunii interioare a gazelor. Aceste stele își mențin temperatura ridicată datorită reacțiilor termionucleare care se petrec în interiorul lor și care, la temperaturi de zeci de milioane de grade, transformă hidrogenul în heliu. La temperaturi și mai înalte se formează elemente chimice mai grele, uneori chiar fier. Mai devreme sau mai tîrziu, însă, rezervele combustibilului nuclear se isprăvesc. Și atunci? S-ar părea că agonia stelei ar trebui să se sfîrșească prin răcirea și transformarea ei într-un corp solid de tipul planetelor. Realitatea e, însă, alta.

În procesul răcirii presiunea interioară a gazelor scade și forța de gravitație comprimă steaua. Dacă masa stelei nu depășește de 1,2 ori masa Soarelui, ea va ajunge, prin comprimare, la o densitate fantastică, egală cu 10^7 — 10^9 (adică 10 urmat de 6—8 zerouri) de grame pe centimetru cub. Acestea sînt stelele pitice „albe” care și-au încheiat evoluția nucleară și „mor” în decurs de miliarde de ani. Cînd masa stelei e, însă, de 1,2—2 ori mai mare decît masa Soarelui, forța de gravitație devine, în timpul răcirii, atît de puternică încît steaua se comprimă pînă la densitățile proprii nucleului atomic. Astfel de stele se numesc neutronice. Diametrul lor e de aproximativ 10 km (amintim, pentru comparație, că diametrul Soarelui e de 700 000 km). Există și stele a căror masă depășește de două ori pe a Soarelui. În acest caz nici o forță a presiunii interioare nu poate împiedica comprimarea continuă a stelei. Cîmpul ei gravitațional împiedică ieșirea luminii și steaua devine invizibilă, în aparență stinsă. Teoria comprimării acestor stele a fost elaborată în laboratorul academicianului I. B. Zeldovici.

Așa se explică situația dramatică de care se plîng astronomii. Ei au posibilitatea să vadă stelele pitice dar nu reușesc să descopere, cu ochiul, cele neutronice și stinse. Cum se face, totuși, că oamenii de știință le confirmă existența? Se știe că în momentul formării stelelor neutronice la suprafața lor se dezvoltă o temperatură de 10 000 000 de grade (temperatura suprafeței Soarelui e de „numai” 6000 de grade), condiții în care steaua emite raze X cu o lungime de undă de cîtiva angströmi. Ce-i drept, ele sînt absorbite de atmosfera terestră și ar putea fi, deci, interceptate doar de aparate situate dincolo de ea. Într-adevăr, rachetele cosmice au semnalat izvoare de raze X. Dar bucuria astronomilor de a fi descoperit, în sfîrșit, stelele neutronice a fost de scurtă durată, căci calculele au arătat că era vorba de surse de dimensiuni mult mai mari decît micile stele căutate.

Există încă o cale de determinare a stelelor neutronice și stinse și anume cu ajutorul cimpului lor gravitațional care se

Un litru de substanță neutronică cîntărește o sută de miliarde de tone

manifestă la fel cu al stelelor „normale”. Din păcate, însă, pînă în momentul de față nici o metodă n-a furnizat date de precizie dorită.

Cum stau lucrurile cu ocazitatea categoriei de corpuri cerești, acelea pe care astronomii le vîd dar... nu știu ce să creadă despre ele? E vorba de mult discutatele superstele. De fapt, cîteva mîci amănunte despre ele se cunosc, totuși: sînt situate la depărtări foarte mari de Pămînt (cea mai depărtată superstea cunoscută se află la 5 miliarde de ani lumină), radiază de zeci de ori mai multă lumină decît o galaxie întregă și, probabil, masa lor e egală cu 100 de milioane de mase solare! Să fie pur și simplu niște stele enorme? Nu, pentru că o stea atît de mare ar putea să-și păstreze masa uriașă numai la temperaturi foarte înalte, asigurate de reacții nucleare. Or, în interiorul superstelei temperatura nu e atît de ridicată încît să poată fi vorba de asemenea reacții. Pe de altă parte, scăderea temperaturii ar face ca forța de gravitație să comprime steaua.

Ce sînt, atunci, superstelele? Deocamdată nu se știe. Cunoscutul astronom sovietic V. A. Ambarțumian sugerează că ar putea fi vorba de niște explozii a căror natură ne e, de asemenea, necunoscută, iar I. Novikov, candidat în științe fizico-matematice, vede o legătură între cele două aspecte prezentate aici: se prea poate, spune el, ca în ultimul stadiu al evoluției ste-

Știința

lelor stinse să se producă o compresie catastrofală însoțită, eventual, de una sau mai multe explozii, iar superstelele să fie o consecință a vreunei explozii gigantice.

CIBERNETICĂ

Graul mașinilor

Roboții care colindă literatura științifico-fantastică sînt șocabili. Răspund la întrebări, emit păreri, dau sfaturi. E firesc: mașina, prieten și colaborator al omului în domeniul muncii intelectuale, va trebui să se comporte după legile prieteniei și colaborării. Numai că deocamdată mașinile și oamenii nu vorbesc aceeași limbă. Pentru ca să se facă înțeles, omul traduce întrebările și comenzile în limba cifrelor și ecuațiilor, pe care mașina o înțelege.

Tînărul savant de la secția din Siberia a Academiei de Științe din U.R.S.S., Andrei Erșov este unul dintre autorii „limbii alfa” supra-numită „limba siberiană”, care reprezintă un sistem de programare automată. Recent, Andrei Erșov a expus modul în care își imaginează comunicarea dintre om și mașină.

În prezent omul se înțelege cu mașina într-o limbă intermediară. O asemenea limbă formalizează pe cea obișnuită și cuprinde un volum odresc de cuvinte și de reguli gramaticale care prin intermediul unor programe speciale — traducătoare — este „tradusă”, formalizată cum se mai spune, în limba mașinii. Se naște, însă, o contradicție. Cu cît mai vastă va fi această limbă cu atît mai grea va deveni însușirea ei de către mașină, dar și de către om.

Să ne imaginăm următoarea soluție. Mașina stăpînește o limbă care reprezintă o formalizare a limbii omenești, să presupunem a limbii române. Mașina, cu ajutorul unui program special stabilește dacă „înțelege” sau nu comanda pe care i-o adresează omul. Dacă textul nu este clar, mașina subliniază elementele neclare. Omul urmează să le explice, să le prezinte mai detaliat. „Discuția” va continua pînă cînd mașina va înțelege complet comanda. De fapt, un copil ar proceda la fel. Primind de la învățător o remarcă neclară, ar sublinia elementele pe care nu le înțelege și ar primi o explicație detaliată a acestor elemente. Copilul va reține explicația. Cînd va întîlni a doua oară cuvîntul necunoscut îl va recunoaște. El bine, mașina ar trebui să facă la fel. Să rețină explicația o dată primită și pe măsură ce trece timpul să acumuleze „o experiență de viață”, „o limbă mai bogată”, să reușească să-l înțeleagă oricînd pe om. Atunci omul va putea să nu-i mai vorbească ca de la profesor la elev, simplificîndu-și și sărăcindu-și limba, ci ca de la egal la egal. O asemenea perspectivă, deși presupune rezolvarea multor probleme dificile, este totuși realizabilă.

Nadia Răutu

INVENȚII

Reactor
pentru fosfor

Academicianul sovietic S. I. Volkovici făcea acum vreo patru decenii experiențe de obținere a fosforului alb dintr-un fosforit extras în regiunea Moscovei. Fosforul urma să se nască într-un cuptor electric la Universitatea din Moscova. Cum în Uniunea Sovietică se făceau atunci pentru prima oară asemenea experiențe, savantul nu luase măsurile de precauție care se impun în aceste situații. De aceea, lucrând ore în șir lângă cuptorul electric, hainele și ghețele lui s-au îmbibat în așa măsură cu vapori de fosfor, încât noaptea târziu când pleca spre casă pe străzi nu prea lu-

minate îmbrăcămintea lui răspîndea o aureolă albastrie iar de sub tălpi îi fișneau scinte.

Descoperit în laboratorul unui alchimist și privit la început ca o substanță atotpu-ternică, fosforul s-a dovedit mai târziu un element dător de energie vitală. Într-adevăr, din clipa în care și-a găsit locul în tabloul lui Mendeleev, „purătorul luminii” a început să-și afle aplicații practice în fabricarea chibriturilor, în industriile textile și metalurgică, în fabricarea bombelor incendiare, a proiectilelor, precum și a unor produse alimentare. În ultimii ani se folosește tot mai mult în agricultură ca dușman al dăunătorilor. Și cite alte utilizări!

Fosforul se obține în cuptoare electrice, din apatit și fosforiți. Fosforul elementar separat în formă de aburi, este răcit transformându-se mai întâi în lichid, apoi într-un corp solid — fosforul alb. Acesta din urmă este o substanță foarte otrăvitoare care în contact cu aerul se aprinde. De aceea se păstrează sub apă. Încălzit, în absența aerului, el se transformă în fosfor roșu care poate fi păstrat și la aer.

Procedeul electrotermic de obținere a fosforului este fabulos de scump. Pentru a „coace” o tonă de fosfor alb sau roșu, un cuptor consumă 17 000 KW/h energie electrică. Iată de ce în Uniunea Sovietică a devenit astăzi actual un proiect care prevede înlocuirea cuptorului electric cu un reactor din oțel. Schema reactorului a fost realizată acum 27 de ani de către chimistul sovietic I. Rozenkrantz și aprobată mai apoi de academicienii D. Preanșnikov, V. Kurnakov, A. Terpigorev și N. Ci-jevski.

Rozenkrantz preconizează construirea unui reactor — un fel de cazan îmbrăcat într-o cămașă de apă. Volumul instalației este modest — 100 de metri cubi. Reactorul se încarcă prin partea de sus cu fosforiți, nisip de riu și combustibil. Combustibilul — antracit și turbă, este ieftin și ușor de procurat. El arde într-un jet de oxigen sau în aer îmbogățit cu oxigen. De pe urma arderii rezultă un gaz fierbinte, oxidul de carbon, care degajă o cantitate colosală de căldură, eliberând astfel fosforul din captivitatea fosforitului. În acest proces, antracitul îl leagă, ca să ne exprimăm plastic, pe unul din străjeri — oxigenul — iar nisipul îl îndepărtează cu forța pe cel de-al doilea — calciul. Fosforul, profitând de situație, se strecoară frumusețea printre aceștia. O dată ajunse în libertate, firișoarele minuscule de fosfor se lipesc unele de altele rămânând în instalație pînă cînd se separă tot elementul conținut în materia primă. Această transformare miraculoasă a unui combustibil de rînd și a unei materii prime de calitate inferioară în fosfor pur se datorește presiunii mari, de 20 de atmosfere, care domnește în instalație. În sfîrșit, o ultimă operație, de condensare a vaporilor de fosfor în incinta unui frigider. De aici produsul este încărcat în cisternă și trimis la destinație.

În încheiere câteva cuvinte despre rentabilitatea noului procedeu, însușire care i-a făcut să intre în preocupările actuale ale specialiștilor. Pentru a înțelege mai bine acest lucru să ne întoarcem o clipă la una din fazele procesului descris mai sus, anume condensarea vaporilor de fosfor. Înainte de a intra în frigiderul în care are loc condensarea, fosforul s-a separat de oxidul de carbon dar nu integral. Ultimele rămășițe de fosfor, și o dată cu ele și de oxigen pot fi ușor îndepărtate. Oxidul de carbon astfel purificat este un gaz bogat în calorii care poate fi folosit atît în industrie cît și în gospodărie. Același gaz este o materie primă foarte prețioasă în sinteza formaldehidei.

Dacă scădem din costul fosforului costul produselor secundare constatăm că prețiosul element obținut după noul procedeu e de două ori mai ieftin decît cel obținut în cuptorul electric.

ZOOLOGIE

Urechile crevetelor?

Profesorul s-a apropiat de acvariul cu crevetele și a presărat în apă pilitură de fier. Într-o clipită, crevetele s-au năpustit să vîneze pilitura sorbind-o în orificiile antenelor. Apoi s-au liniștit și și-au reluat poziția obișnuită. Continuîndu-și observațiile, profesorul a luat un magnet și l-a apropiat — prin partea de deasupra — de acvariu. Crevetele s-au întors, ca la comandă, cu burta în sus. A mutat apoi magnetul pe o latură a acvariului — crevetele s-au culcat și ele pe o parte, expunîndu-și burțile către magnet. Experiența a continuat. Populația acvariului a răspuns prompt la toate manevrele cu magnetul: fascinate parcă de forța irezistibilă a miraculoasei potcoave ele se rostogoleau, se sprijineau în coadă, executau salturi mortale.

Toate acestea s-au petrecut cu prilejul vizitei pe care un cunoscut hidrobiolog din Leningrad a făcut-o la un centru de cercetări științifice dintr-un oraș din sudul U.R.S.S., cunoscut pentru pescuitul marin. Conducătorii centrului păstrau cu grijă în borcane mari cu formalină un soi rar de scrumbie, palide meduze și pieptănărițe, cecani, aprige pisici de mare, rechini, supranumiți și „ciini de mare”, cai de mare luați parcă de pe o tablă de șah. Acesta era sectorul mort. Dar existau și acvarii cu populație vie. Lîngă unul din ele și-a făcut profesorul leningrădean experiența descrisă.

Întrebat de specialistul în hidrografie al centrului de ce predă crevetelor lecții de cultură fizică, profesorul a răspuns: nu fac decît să repet o experiență clasică. În legătură cu aceasta el a adăugat că bobifele de pilitură pe care crevetele și le introduc în orificiile antenelor sînt de fapt pietricele de echilibru (sau „pietre de ascultat” cum li se mai spune). „Embrionii urechilor”, orificiile deschise de pe antene, sînt utilizate, după spusele profesorului, doar ca simple organe de echilibru, dar numai atunci cînd sînt umplute cu pilitură. Căci profesorul nu era de părere că ar fi într-adevăr vorba de urechi. Dacă în loc de pilitură în orificiile antenelor se află nisip, acesta arată întotdeauna că „jos” e acolo încotro apasă greutatea nisipului. Pilitura, însă, se întimplă să joace crevetelor feste. Căci am văzut că în acest caz ele se întorc întotdeauna cu burțile spre magnet indiferent de locul unde se află el: sus, jos, stînga sau dreapta.

S-ar putea ca în același mod să fi început cîndva la strămoșii noștri îndepărtați evoluția organului complex pe care îl numim azi ureche și care și la om adăpostește organul echilibrului. Acest organ ne indică în fiecare clipă direcțiile „sus”, „jos”, „lateral”.

GEOGRAFIE

Noile îndeletniciri
ale unei științe

În mod obișnuit, geografia este privită fie ca o sumă mecanică de cunoștințe despre natura Pămîntului, despre populația și economia diferitelor țări ale lumii, fie prin prisma descoperirilor geografice, a marilor expediții, a marilor figuri de exploratori. De fapt, însă, geografia zilelor noastre este o știință activă bazată pe experimentare și transformare, orientată spre viitor. Obiectul său de studiu îl formează nu numai teritoriile necunoscute, ci și cele deja descoperite și valorificate de om.

Astăzi, cînd omul pătrunde tot mai adînc în Cosmos s-ar putea considera că planeta Pămînt este suficient studiată și cunoscută. Ba unii cred chiar că geografia și-a epuizat obiectul de studiu. Așa să fie oare? Să nu mai existe „pete albe” pe globul terestru? Trebuie să precizăm aici că pe glob există pete și pete. Unele din ele n-au fost cercetate încă nemijlocit de om, dar figurează pe hartă datorită aerofotogramelor, în timp ce altele n-au fost încă populate. Și totuși se mai fac încă descoperiri geografice. Numai în ultimele două decenii am fost martorii descoperirii unor lanțuri muntoase submarine în Arctica, a celor mai adînci depresiuni abisale în Oceanele Pacific și Indian. Dar cea mai importantă „noutate” o reprezintă Antarctica. S-a stabilit că regiunea geografică întîlnită pentru prima dată de navigatorii ruși Bellingshausen și Lazarev în 1821 este de fapt un continent a cărui scoarță s-a confundat sub greutatea imensului inveliș de gheață în grosime de 3—4 000 m.

Se topesc ghețurile polilor

Mediul geografic sau natura înconjurătoare reprezintă un întreg indestructibil, ale cărui componente — relieful, masele de aer, apele, invelișul vegetal, solul și fauna — sînt strîns legate între ele, influențîndu-se reciproc și formînd un sistem în echilibru mobil. Orice schimbare a unuia dintre aceste elemente pe cale naturală sau sub acțiunea societății atrage după sine schimbări în rîndul celorlalte. Așa, de pildă, construirea marilor sisteme hidroenergetice permite dezvoltarea de noi ramuri industriale, de noi orașe, asigură irigarea unor suprafețe întinse de terenuri aride și ameliorează navigația. În același timp însă, și mai ales într-o perspectivă mai îndelungată, se produc unele schimbări în regimul climatic, în structura vegetației și faunei regiunii respective, care nu pot fi ignorate.

Prin arderea combustibililor minerali, în ultimul secol conținutul de bioxid de carbon în atmosferă s-a mărit cu 13 la sută, ceea ce a provocat ridicarea temperaturii medii a suprafeței terestre cu 1—1,5°C. Într-un viitor nu prea depărtat această situație va modifica clima globului, ridicînd nivelul oceanului planetar prin topirea ghețurilor de la cei doi poli terestri.

Principalul motor al tuturor proceselor și schimbărilor care se petrec în natură îl reprezintă circuitul materiei și al energiei.

Astăzi proiecte, miine realități

Tehnica actuală ca și nivelul teoretic ridicat permit abordarea unor probleme de transformare a naturii pe o scară foarte întinsă.

De pildă, este posibilă rezolvarea variațiilor multiseculare ale nivelului Mării Caspice, prin deversarea spre sud a fluviilor nordice Vîcегда și Peciora și prin reducerea suprafeței de evaporare a Caspicei. În felul acesta, surplusul de apă va permite obținerea unei cantități de energie electrică echivalentă cu puterea instalată a actualei hidrocentrale „V. I. Lenin” de pe Volga, ca și irigarea multor milioane de hectare în vederea practicării unei agriculturi intensive.

Un alt exemplu îl oferă dezvoltarea agriculturii irigate în Asia Centrală Sovietică, principala bază de bumbac a țării. În prezent, terenurile irigate sîntuate în deșerturile Asiei Centrale dețin mai puțin de 2 la sută din suprafața totală a teritoriului, resursele de apă existente fiind folosite numai în proporție de 15—17 la sută. Și aceasta, pentru că o mare parte din apa existentă se pierde prin scurgere în sol ceea ce, ulterior, duce la sărăturarea acestuia. Rezolvarea radicală a unei astfel de probleme complexe se poate face prin crearea unor bazine de acumulare alimentate prin topirea forțată a ghețurilor acoperite cu un strat de praf negru, care să absoarbă căldura solară și prin fo-

losirea imenselor rezervoare de apă, recent descoperite, din subsolul Asiei Centrale.

Fertilizarea Saharei

Folosirea de noi metode înaintate în cercetarea geografică permite o apreciere mai precisă și amplă a legilor după care se conduc fenomenele din mediul geografic și viața economică a societății. În același timp, ele dau omului posibilitatea

Pămînturi aride... Cercetătorii vor găsi mijlocul să le readucă la viață

să-și extindă influența asupra naturii înconjurătoare înlesnindu-i să reglementeze, după necesități, regimul planetar al precipitațiilor atmosferice, al condițiilor climatice.

S-ar mai putea pune pe ordinea de zi, în ipoteza unei activități geografice planificate pe întreaga lume, problema revalorificării celor peste 400 milioane de hectare din S.U.A. aflate într-un stadiu înaintat de eroziune, repopularea planetei cu o seamă de specii de animale, importante din punct de vedere economic și astăzi total sau parțial exterminate (bizonul în S.U.A., balena și morsa în Atlanticul de Nord) și, mai ales, refacerea fondului forestier planetar a cărui iratională exploatare a dus la înrăutățirea condițiilor naturale pe teritoriul întins.

În urma unei activități geografice planificate ar mai putea fi transpuse în viață și alte numeroase proiecte grandioase de transformare a naturii. Inginerul german Herman Sergel a propus, încă în urmă cu trei decenii, schimbarea cursului fluviului Congo, care ar urma să se verse nu în Oceanul Atlantic, ci în Marea Mediterană! Aplicarea proiectului ar duce la o radicală transformare a Saharei, ar lichida vînturile fierbinți, secetoase, care bat în sudul Europei și ar schimba clima Africii de Nord.

Iată pe scurt, în ce constă „schimbarea la față”, cea de a doua tinerete a geografiei. Prin amploarea sarcinilor pe care este chemată să le rezolve, prin metodele noi pe care le folosește, geografia devine tot mai mult o știință precisă, experimentală. De aceea, să nu ne mirăm dacă într-un viitor nu prea îndepărtat vom auzi vorbindu-se de o nouă profesie, aceea de inginer-geograf.

Petre Deică

Cercetător științific
Institutul de geologie-geografie
al Academiei R.P.R.

LA ÎNTREBĂRILE CITITORILOR

Colecistopatiile cronice

Afecțiunile cronice ale veziculei și căilor biliare ocupă un loc important în patologia digestivă. Aceste afecțiuni înglobate frecvent sub numele de colecistopatii sunt datorite unor cauze variate. Dacă unele pot fi incriminate inflamații (în general microbiene), altele sunt răspunzătorii factori mecanici sau dinamici, care tulbură funcția „rezervorului” biliar.

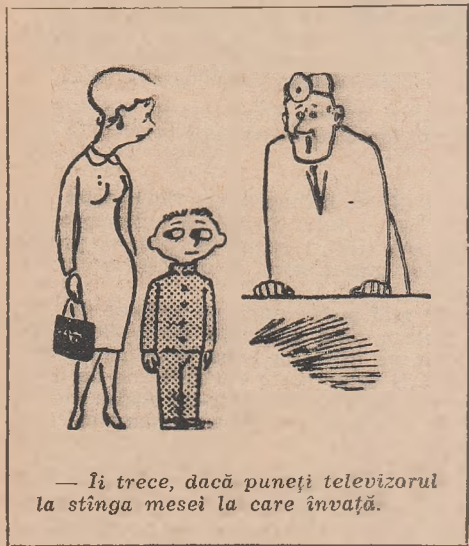
Simptomatologia colecistopatiilor cronice este dominată de durere în regiunea ficatului. Caracterul ei este foarte variat, exasperând adesea bolnavul nu atât prin acuitatea senzației, cât mai ales prin tenacitatea pe care o prezintă. Simptomele asociate durerii rezultă din difuzarea reflexă a tulburărilor biliare asupra sistemului nervos, aparatului digestiv și circulator.

Uneori apar crize dureroase puternice, în special după sosuri, ouă, grăsimi, mezeluri, tocături, când se pot instala și fenomene inflamatorii acute. Această stare este adesea întreținută de prezența unor calculi. Examenul radiologic după introducerea de substanță opacă și tubajul duodenal ajută la confirmarea diagnosticului.

Nu se poate concepe un tratament corect în colecistita cronică fără căutarea cauzei care o întreține. Numai 30—35 la sută din colecistopatii sunt solitare, restul fiind întreținute sau asociate cu alte afecțiuni, ca: apendicită, colită, parazitoză intestinală, tulburări ovariene, astm bronșic ș.a.m.d.

Tratamentul dietetic stă pe primul plan. Bolnavii vor mânca încet, mestecând bine, evitând discuțiile, enervările și băutura în timpul mesei. Ei vor lua între mese 1—2 ceaiuri de mentă, de muștel sau de sunătoare. După mesele principale vor sta culcați pe partea dreaptă. Este foarte recomandabil să se renunțe la carne câteva zile pe săptămână. În rest se vor evita: condimentele (în special muștar, hrean, piper, ardei), cârnurile preparate cu grăsimi abundente, sosurile, rintașurile, șunca grasă, slămina, maioneza, cafeaua, băuturile de la gheață și gazeoase. Ouăle se vor mânca la începutul perioadelor dureroase numai în mîncăruri (tăieței, budinci, prăjituri de casă), apoi se vor consuma cu prudență fierți moi sau tari.

Sunt permise băuturi: lapte, infuzii de plante medicinale (măcieș, tei, mentă, sunătoare), sirop și suc de fructe; *piine*: albă și neagră (veche, uscată sau prăjită); *supe*: de zarzavat, creme de dovlecei, copopidă, cartofi, borș de zarzavat cu peri-

— Îi trece, dacă punei televizorul la stînga mesei la care învață.

șoara (perişoarele trebuie să fie fierți aparte), ciorbă de roșii, ciorbă a la grec; *mîncăruri cu carne*: rasol de vacă, vițel, pasăre, perişoare și chiftele fierți în aburi; *pește* slab ca: lin, șalău, știucă sub formă de rasol; *brînzeturi*: brînză de vacă, caș slab dulce, urdă dulce, telemea bine desărată; *grăsimi*: unt proaspăt, margarină, untdelemn, adăugate la mîncăruri înainte de servire, în cantitate de cel mult 50—60 gr pe zi; *zarzavaturi și legume*: fierți (soteuri, piureuri, sufleuri, budinci), cartofi copti în coajă la cuptor, salată de sfeclă roșie, salată verde; *fructe*: coapte, dulci, crude, curățate de coji și simburii sau sub formă de compot; *făinoase*: griș, orez, fulgi de ovăz, paste făinoase de orice fel; *dulciuri*: prăjituri preparate din aluat uscat cu brînză de vaci, fructe, marmeladă, tarte cu fructe, miere de albine, dulceață, șerbet, peltea.

Drenajul căilor biliare prin tubaje duodenale repetate este foarte util. El se poate face și cu soluții de tipul Bourget-ului, extrase de anghinare (cinarol) etc. Antispasticele sînt indicate în caz de dureri, iar antibioticele în caz de infecție. Cura de ape minerale (Sîngeorz, Slănic, Călimă-

Cercetători din Asia Centrală studiază miraculoasa substanță mumio, cunoscută și folosită în medicina populară încă acum două milenii. Administrată în caz de fractură, mumio are efecte regeneratoare asupra țesutului osos

nești — N. R.) completează fericit tratamentul dietetic și medicamentos.

Tratamentul chirurgical este indicat numai cînd sînt prezenți calculii (litiiază) sau există suficiente dovezi că starea funcțională a veziculei este compromisă.

Dr. M. I. Speranski

CULTURA FIZICĂ MEDICALĂ

Prevenirea varicelor prin gimnastică

Varicele — iată una dintre afecțiunile circulatorii frecvente și la bărbați, dar mai cu seamă la femeile care muncesc în picioare. Lăsînd la o parte aspectul dizgrațios pe care-l dă membrilor inferioare dilatarea venelor superficiale, boala ascunde și pericolul unor complicații, cum sînt ulcerele și tromboflebitele varicoase a căror gravitate impune intervenția chirurgicală.

Cum puteți preveni apariția varicelor? Unul dintre mijloacele cele mai eficiente pentru activarea circulației sanguine și întărirea pereților venoși îl reprezintă exercițiile fizice. Gimnastica preventivă împotriva varicelor se recomandă a fi făcută de două ori pe zi, dimineața și seara; după exercițiile descrise mai jos:

1. Incepeți exercițiul pășind destul de repede timp de câteva minute pe virful picioarelor goale.
2. Cu fața la oglindă, ridicați-vă repede de circa 20 de ori consecutiv pe virful picioarelor.
3. Tot cu fața la oglindă, lăsați-vă pe vine, îndepărtînd genunchii, dar a-vînd grijă să rămîniți lipite călcîiele. Ca să vă păstrați echilibrul, puteți să vă sprijiniți eventual de o mobilă. În această poziție, exercițiul constă în a ridica corpul de aproximativ 20 de ori, în așa fel ca unghiul format de gambe și coapse să nu fie mai mare de 45°.
4. Culcați-vă acum pe spate, ridicați gambe în sus (în caz de obezitate, mai întii o gambă, apoi cealaltă) și țineți-vă partea de sus a coapselor cu mîinile. În această poziție, îndoiți la maximum gambe pe coapse, lăsînd în același timp picioarele în extensie și flectînd degetele.
5. Din poziția culcat pe spate ridicați în continuare gambe cu putere, ca și cum ați da o lovitură de picior în gol. În momentul în care extensia gambei pe coapsă este totală, piciorul va fi flectat pe gambă și degetele vor fi în extensie pe picior. Repetați această figură de 20 de ori.
6. Tot pe spate, cu gambe puțin ridicate, îndoiți la maximum piciorul pe gambă, executați apoi mișcarea opusă și tot așa de 20 de ori. Exercițiul va fi executat într-un ritm lent.
7. În aceeași poziție, exercițiu lent de rotație, în ambele direcții, a încheieturii gleznei. De cite 20 de ori în fiecare direcție.
8. Fără a schimba poziția, faceți mișcări de pedalare (pe o bicicletă imaginară) de 20—40 de ori.

Atragem atenția asupra faptului că pentru aceste exerciții fizice este necesar un antrenament; de aceea, la început, limitați-vă numai la 5—6 mișcări pentru fiecare exercițiu.

Ședința de gimnastică va fi urmată de o fricțiune a gambelor, în sensul circulației venoase (de jos în sus) cu alcool sau apă de colonie, sau numai cu pudră de talc, după cum e cazul. Fricțiunea poate fi precedată de un duș răcoros sau de o baie răcoasă de picioare.

Medicus

TEMĂ DE SEZON

Amigdalita

Amigdalele palatine sînt organe formate din țesut limfatic și așezate în cele două cavități săpate în spațiul maxilofaringian (fosele amigdaline).

Cînd sînt mici, amigdalele aproape că nu se văd în lojele care le adăpostesc. Atunci cînd se măresc, însă, ajung să depășească marginile foselor, putîndu-se chiar lipi una de cealaltă.

Cel mai adeseori inflamația acută sau cronică a amigdalelor este urmarea unei răceli. Amigdalita acută se caracterizează prin congestia mucoasei amigdaline și a vălului palatului. Amigdalele sînt inflamate, cu suprafața neregulată, pătată de puncte albe, pline de puroi care țîșnește cînd apăsam amigdala (amigdalită pultacee). De o parte și de alta a gîtului, ganglionii latero-cervicali sînt măriți și sensibili la pipăit. Boala se însoțește de febră, frisoane mici, oboseală, paloare, poftă de mîncare redusă, senzație de uscăciune în gît și o tuse uscată supărătoare, mai ales în cursul nopții.

Amigdalele mărite și infectate pot da complicații de vecinătate, cum sînt rinita congestivă, otita catarală sau supurată urmată de o scădere a auzului (hipoacuzie). Se știe de asemenea că infecțiile repetate ale amigdalelor hipertrofice reprezintă o poartă de pătrundere pentru reumatismul cardioarticular, asupra gravității căruia nu e cazul să mai stăruim.

Tratamentul medical care se rezuma înainte vreme la antitermice, pensulații amigdaline cu suc de lămîie sau albastru de metil și vitamina C 200 beneficiază astăzi de aportul antibioticilor, îndeosebi al penicilinei administrată pe cale bucală (Penicilina V).

Pentru creșterea rezistenței la infecții amigdaline se recomandă cură helio-marină, aeroterapie, gimnastică, vitaminoterapie, antialergice de sinteză etc.

Unii părinți, alarmați de recidivele frecvente ale amigdalitelor, se grăbesc să-și opereze copiii, deși nu orice mărire a amigdalelor are indicații chirurgicale.

Este bine să se știe că tratamentul chirurgical (amigdalectomia) se recomandă numai în acele cazuri 1) cînd creșterea ca volum a amigdalelor se însoțește de tulburări respiratorii și infecții ale căilor aeriene superioare; 2) cînd se complică cu infecții de vecinătate (otită, adenopatie laterocervicală); 3) cînd apar flegmoane amigdaline; 4) cînd amigdalele devin focare de infecții (reumatism, nefrită etc.)

În orice caz nu este indicat să se opereze de amigdale copiii sub vîrsta de 3—4 ani, deoarece în multe cazuri amigdalele se pot micșora sub acțiunea tratamentului medical, făcînd astfel inutilă intervenția chirurgicală.

Dr. Anatoli Visoțki

Poșta medicului

HODIȘ RADU-Brașov: V-am trimis adresa cerută prin poștă.

POPOVICI IOAN-Lupeni: Adresați-vă Clinicii de dermatologie (prof. Longhin) din București, calea Șerban Vodă.

I. SLĂVUȚEANU-Com. Tălpașu: V-am răspuns prin poștă.

MARIN IORDACHE-Tirgoviste: Posibilitățile de a trata boala dv sînt foarte numeroase. Totul depinde de natura bolii. Fără aceasta, orice tratament fie el cît de „modern” va da greș. Numai medicul internist poate face acest lucru.

AR. B.-Bacău: Examenul oftalmoscopic este destul de simplu și nu trebuie să vă îngrijoreze. Sistemul optic al oftalmoscopului direct dă posibilitatea de a vedea imaginile nerăsturnate și mărite de circa 14 ori. Se poate preciza astfel dacă e vorba de o tumoră intracraniană. 2) Fătul la termen trebuie să aibă „ideal” 50 cm lungime și 3.000—3.500 g greutate.

ALINA-București: Medicul dv. are dreptate: la fete și femei, oxidării pătrunzînd în organele genitale pot provoca apariția leucoreei.

BUDIȘTEANU AL. — Strehaia: 1) În ultimii ani s-au făcut a serie de încercări și este în curs de perfecționare o metodă de anestezie electrică produsă prin acțiunea directă a curentului electric asupra creierului. Rezultatele sînt promițătoare și teoretic acest procedeu reprezintă o cucerire importantă a electroterapiei. 2) Mialginul, substanță sintetică, din familia petidinei, este un medicament similar morfinei, dar cu mai puține efecte secundare nedorite și supărătoare (somm, grețuri, vărsături, deprimarea respirației etc.)

LILIANA D. — București: 1) pentru calmarea hiperexcitabilității nervoase vă recomandăm: pasinal (sirop) 2—3 lingurițe pe zi sau tinctură valeriană 25 picături de 3 ori pe zi. Sînt preparatele cele mai inofensive. Este foarte important să renunțați la cafea, ceai, tutun și alte excitante. 2) Paracelsus acum 400 de ani spunea: „Natura face textul iar medicul glosele aceleiași cărți”. Lăsați deci natura să-și îndeplinească datoria și nu apelați pentru fiecare simptom la medicamente.

V. M. — Tirgoviste: Acțiunea digitalei nu depinde numai de mărimea dozei, ci mai ales de starea inimii. Dozele întrebunțate în terapeutică nu au nici o acțiune asupra unei inimi sănătoase, dar sînt adeseori foarte eficiente în insuficiența cardiacă. Acțiunea digitalei este condiționată de natura și gradul insuficienței cardiace, așa încît pentru fiecare caz în parte este necesară o dozare deosebită, lucru pe care îl poate face numai medicul dv. curant.

ROTARU ADRIAN — Ploiești: 1) Nu sîntem împotriva metodei de a aplica *lipitori*, care este poate cea mai eficientă formă a emisiei de sânge, cu condiția ca ea să fie făcută în condiții perfecte de asepsie. 2) În caz de flatulență, este bună cura de usturoi. 3) O gimnastică ușoară, inclusiv exercițiile respiratorii, mai ales dimineața după sculare, ar trebui să vă devină o obicei.

VIORICA — Cîmpulung Muscel: Ne face impresia că faceți un exces de tratamente. Aplicarea lor se aseamănă cu ceea ce face vîntorul slab, care impușcă cu alică după un vînat nobil, sperînd că poate cîteva alică totuși vor nimeri, chiar dacă celelalte vor trece pe lingă țintă. Vîntorul bun doboară animalul cu un glonte bine țintit. Dar pentru un tratament sigur este necesar un diagnostic clar. Trebuie să faceți toate analizele și examenele necesare și (după părerea noastră) mai ales să vă căsătoriți.

N. R.: Răspunsurile la rubrica „Poșta medicului” se dau în ordinea primirii scrisorilor. În cazuri excepționale, cei care doresc să li se răspundă direct prin poștă sînt rugați să anexeze timbrele pentru franchizarea adresei de răspuns. Răspunsurile în revistă au însă prioritate asupra celor prin poștă.

ITALIA

Impresii de călătorie

Am părăsit Milano într-o dimineață ploioasă, cu cerul acoperit de o piclă sură. De data aceasta ținta călătoriei noastre era Genova. La un moment dat, însă, perdeaua de umezeală care învăluia orizontul se destrămă brusc și în fața privirilor noastre, averse de peisaje mereu noi, se iviră munți acoperiți cu păduri, siluetele unor castele străvechi și sate cu biserici construite în stilul arhitectonic atât de caracteristic Italiei.

Una din autostrăzile care leagă Genova de Milano se sprijină pe piloni tetraedrici de ciment. Subțiri și svelți, pilonii susțin mari porțiuni din șoseaua care serpuiește printre coline. Parcă nu-ți vine să crezi că o construcție atât de monumentală poate fi susținută de puținele coloane așezate la mari distanțe una de alta.

La Genova există și astăzi străvechile porți ale orașului. Niște turnuri înalte de piatră cenușie păstrează între ele un rest din zidul cetății care înglobează și porțile sus-amintite. Alături e o casă în care se spune că s-a născut Cristofor Columb. Clădirea, mică și modestă pare ciudată și nelalocul ei alături de construcțiile vechi în stil baroc și de cele recente, ultramoderne. Zidurile casei sînt îmbrăcate în iederă. Nu se văd decît ușa de la intrare și două ferăstruci. Totul e împrejmuțat de un gard de fier forjat.

...În timpul călătoriei mele prin Italia cel mai mult m-a uimit, bineînțeles, Veneția care arată cu totul altfel decît mi-o imaginam din cărți și tablouri. E foarte murdară și dezolantă, mult mai murdară și mult mai dezolantă decît te aștepți. Dar e și neobișnuit de frumoasă, cu mult mai frumoasă decît ți-o închipui.

În apa tulbure și totuși splendidă, care-și mai păstrează încă sclipirile de oglindă, se reflectă imaginile — fantomatice parcă — ale palatelor. Toate, rod al unei concepții arhitectonice originale, unice în felul ei, caracteristică numai Veneției, sînt o împletire bizară de stiiuri go-

Bergamo, un orașel pitoresc de lângă Milano. Acolo s-a născut și a murit Donizetti, în casa unor prieteni ai săi, baronii Scarlatti. Moștenitoarea acestora ne-a arătat, cu multă amabilitate, casa transformată astăzi în muzeu.

La Bergamo există un dom deosebit de frumos, îmbrăcat în marmoră colorată. Pe zidurile lui, împodobite cu arabescuri semănînd cu o tablă de șah, se află niște basorelieuri impresionant de naive cu sfinți și îngeri. Coloanele portalului se sprijină pe spatulele unor lei înconjuțați de sumedenie de pui de lei. Sculpturile sînt albe din pricina prafului de var care le acoperă și... foarte îndrăgite de micuții cetățeni ai orașului. De două ori am vizitat Bergamo și de fiecare dată am observat același tablou amuzant: copiii stăteau la rînd spre a se putea urca pe lei. Se vede că această „tradiție“ se transmite din generație în generație și de aceea praful de var de pe spinările leilor s-a șters cu timpul, dînd la iveală jaspul auriu-roșcat, din care sînt executate sculpturile... În imediata vecinătate a domului se află teatrul „Donizetti“, refăcut de curînd și utilitat modern...

În cele cîteva clipe de răgaz pe care le-am avut la Milano, am alergat să vizitez castelul Sforza. Cînd am ajuns acolo, zidurile curții interioare ale castelului erau acoperite cu frunze verzi, ruginii și aurii de viță de vie. Într-o sală a castelului am putut admira o frescă de Leonardo da Vinci. Pe pereți, aproape șterse de curgerea vremii, sînt imaginate tulpini de copaci iar crengile verzi formează pe plafon un complicat și ingenios ornament. E o operă de artă de o neasemuită frumusețe.

Dar ce nu există în castelul Sforza? Gobelinuri pe carton de Andrea Mantegna (în sala împodobită cu aceste gobelinuri s-a dat banchetul de adio în cinstea noastră), o colecție unică de instrumente muzicale în care printre clavecine, flaute

La pescuit

SIERRA-LEONE

O țară ospitalieră

La începutul lui martie, un avion „IL-18“, care circulă pe linia Moscova-Accra, a făcut o escală în afara programului obișnuit pe aeroportul Lungui de lângă Freetown — capitala Sierei-Leone. Așa am ajuns pe pămîntul fostei colonii engleze din Africa occidentală, care și-a dobîndit independența în aprilie 1961.

În cursul călătoriei prin această țară am străbătut cu mașina aproape o mie de kilometri și cam tot aceeași distanță cu avionul. Am vizitat întreprinderi și spitale, obiective agricole și institute de învățămînt și am avut multe întîlniri interesante.

În patru ani de viață independentă, Sierra-Leone a înregistrat însemnate progrese în dezvoltarea economică. Prețutîndeni am observat semne ale noului: școli noi, corpuri noi adăugate unor spitale vechi, ferme agricole noi, noi șosele și fabrici. Mai bine de jumătate din întreprinderile industriale pe care le-am vizitat n-au mai mult de un an de existență, deoarece în cei 160 de ani de dominație colonială, n-a fost construită nici o întreprindere a industriei prelucrătoare.

Diamantele și minereul de fier constituie principala bogăție a țării. Dar și astăzi de ele dispun companiile străine. În timp ce ne aflam în biroul companiei „Sierra-Leone Selection Trust“ din orașul Kenema, un funcționar a răsturnat pe masă din niște pungii albe de hîrtie cincizeci de diamante. Diamantele erau mate, ca niște mărgelile de sticlă și nu ne venea să credem că pentru fiecare din aceste pietricele neapetuoase muncitorii trebuiseră să stea zile și nopți în șir în apă pînă la genunchi, ca să spele rocile. Pietrele prețioase obținute cu multă trudă de harnicii băstinași, ajung uneori în mîinile speculanților, care le revînd apoi, la un preț ridicat, companiei. În Sierra-Leone nu există întreprinderi pentru prelucrarea diamantelor. Anual, se exportă în Anglia diamante „brute“ în valoare de milioane de lire sterline.

Am vizitat mina și complexul de întreprinderi miniere ale companiei „DELCO“, aflate la poalele munților Marampa. Într-adevăr, natura a fost generoasă cu Sierra-Leone. Minerul se exploatează aici în cariere: chiar pe creasta muntelui, excavatoarele adună în cupele lor minerul de fier brun-cenușiu și îl încarcă în transportoare pe bandă care-l duc mai departe la fabrica de innobilare. Muntele Marampa este un zăcămint compact de minerul de foarte bună calitate, care conține pînă la 50% fier. În 1964, „DELCO“ a produs peste două milioane și jumătate de tone de concentrat superior de minerul, cu un procent de circa 65% fier. Dar nici un gram din această imensă cantitate de fier n-a fost folosit în Sierra-Leone. Tot minerul extras de compania „DELCO“ se exportă.

— Minerul nostru se bucură de reputație în întreaga lume, e foarte căutat — ne-a spus un funcționar al companiei. Într-adevăr, bogățiile muntelui Marampa își găsesc utilizare în Anglia, R.F.G., Norvegia, Olanda dar numai în Sierra-Leone nu. Compania varsă în bugetul țării numai 15 la sută din beneficiul net.

Întîlnirile cu oamenii simpli din Sierra-Leone ne-au lăsat cea mai puternică impresie din călătoria prin această țară. Am strîns sute de mîini de muncitori și am răspuns la sute de zîmbete prietenești pe muntele Marampa, la fabrica de ciment din Freetown și la combinatul de prelucrare a lemnului din Bau.

Z. Nuriev

INSULELE CANARE

Palate și peșteri

Descoperite în 1402 de normandul Jean de Béthencourt, insulele Canare, situate în Oceanul Atlantic, chiar lângă coasta nord-vestică a Africii, au devenit în scurt timp posesiune spaniolă.

Și astăzi mai circulă părerea că insulele și-ar trage numele de la cuvîntul canar, ceea ce e inexact. Adevărul e că în vremuri străvechi, așa cum a arătat învățatul roman Pliniu cel Bătrîn, în insule existau foarte mulți cîini sălbatici. Canare provine deci de la canis, ciine, în limba latină.

Arhipelagul muntos, cu o populație de 860.000 de locuitori, alcătuită din indigeni — guanches — și coloniști spanioli, se împarte în două provincii. Santa Cruz de Tenerife include insulele Tenerife, Palma, Gomera și Ferro și are o suprafață de 3.208 km². Arhipelagul Las-Palmas, în care intră insulele Gran Canaria, Fuerteventura, Lanzarote ș.a. se întinde pe un teritoriu de 4.065 km².

Agențiile turistice fac o vastă publicitate acestui plăcut colț de natură. Apele Atlanticului, vecinătatea continentului african, clima tropicală blîndă, vegetația luxuriantă și somptuoasele stațiuni balneo-climatice atrag străinii bogafi. Dar puțini din cei care vizitează insulele cunosc viața extrem de grea a locuitorilor ei. Aceștia se îndeletnicesc cu agricultura și pescuitul. Ei cultivă banane, cereale, cartofi, citrice, viță de vie, tutun etc. Deoarece însă aproape tot pămîntul aparține moșterilor, tărani sînt nevoiți să muncească din greu spre a-și putea asigura existența.

Lîngă un palat somptuos, compus din 40 de camere și așezat la umbra răcoroasă a palmierilor, proprietate a unui milionar străin, se află, bunăoară, orașul Atalaia, un oraș al peșterilor. Aici locuiesc indigeni. Așa numitele camere nu sînt altceva decît niște grote astupate la intrare cu scînduri și prevăzute cu cite o deschizătură în piatră, care servește drept fereastră.

Sau să luăm, de pildă, satul El Roque. S-ar putea spune că condițiile de viață din acest sat așezat pe stînci nu departe de palatul guvernatorului, sînt ceva mai bune. Aici în orice caz există colibe și chiar flori, cultivate în cutii de conserve. Dar așezarea pare pustie. Aproape toți locuitorii și-au părăsit satul, răspîndindu-se prin insule în căutare de lucru. Ceea ce nu e ușor de gîsit căci cele cîteva fabrici de tutun și conserve de pește, precum și o rafinărie de petrol nu pot satisface nevoile tuturor celor care n-au cum să-și valorifice puterea de de muncă.

În insulele Canare și-a urzit cu ani în urmă complotul împotriva Spaniei republicane fostul guvernator al arhipelagului, generalul Franco. Iar în zilele noastre, insulele, în special porturile Las-Palmas și Santa Cruz de Tenerife, au devenit baze de aprovizionare cu combustibil și apă potabilă pentru navele N.A.T.O.

A. Poleanski

Cîteva din gondolele, vesel împodobite, care iau parte la tradiționala regată anuală de la Veneția.

tic, maur și bizantin. Și toate poartă pe ele patina vremii care, din fericire, n-a fost distrusă de restauratori.

Pe Canale Grande se află hotelul unde a murit Wagner (acum se numește „Cazinou“). Iată și casa în care a locuit Verdi și o închisoare construită din blocuri imense de piatră cenușie. Ferestrele pătrate, întretăiate de zăbrele, dau într-un coridor înălțat și el tot din blocuri. Pe pervazurile ferestrelor se pot citi autografe ale osîndiților la moarte, aproape toate datînd de la sfîrșitul secolului al XV-lea sau începutul secolului al XVI-lea. Tot acolo se distinge un autoportret săpat în piatră — un profil de bărbat cu șapcă, semănînd cu portretele din epoca Renașterii. Iar îndărătul sinistrei temnițe, dincolo de podul pe care erau duși la moarte osîndiții — celebra „punte a suspinelor“ — se află piețe însoțite, ansamblurile fantastice ale Palatului Dogilor și Catedralei San Marco, care-ți farmecă inima și sufletul chiar dacă le-ai văzut pînă atunci în sute de fotografii.

Palatul Dogilor e măreț. E o împletire feerică de frumusețe, absurditate și armonie. Fiecare detaliu e o operă de artă. Atît curtea interioară, împodobită cu basorelieuri, cu galerii ciudate și cu trepte complicate, cit și sălile acoperite cu fresce datorate unor mari maestri, între care impresionează în mod deosebit „Bătălia de la Lepanto“, o amplă compoziție de Andrea Vicentino și „Raiul“ lui Tintoretto.

După ce am părăsit Veneția, am vizitat

Vadim Rindin

MUZEISTICĂ

Exponate false

Sfârșind de cîntat, lăutarul își depuse vioara pe tejghea și porni printre măsuțele restaurantului să strîngă bani. Un domn se apropie de tejghea și privi cu atenție instrumentul pe care se deslușea inscripția „Stradivarius”. „Sărmanul de el, — gîndi domnul, — nici nu bănuiește ce comoară posedă”. Cînd violonistul se întoarse, domnul îi propuse să-și vîndă vioara. Muzicantul refuză: o avea de la tatăl lui, acesta o avea și el de la părintele lui. În cele din urmă, însă, lăutarul consimți să se despartă de instrument pentru suma de 10 000 de franci.

Cei doi n-aveau să se mai întîlnească niciodată. Dar cumpărătorul avea să aflu foarte curînd, că „Stradivarius”-ul achiziționat nu era decît o banală vioară de vreo 300 de franci.

Asemenea întîmplări, multiplicat în diferite variante au stat la baza înființării unor muzee de falsuri.

În câteva vitrine ale muzeului de pe lîngă Conservatorul național din Paris, de pildă, sînt expuse instrumente muzicale care imită producții ale lutierilor celebri. Un adevărat maestru al imitării violonilor „Stradivarius” a fost Villaume. Cînd în 1830, Paganini l-a rugat să-i repare vioara, Villaume i-a înapoiat o vioară de fabricație proprie. Falsul era atît de iscusit încît Paganini nu l-a sesizat decît după ce meșterul l-a adus „Stradivarius”-ul veritabil. Ulterior Villaume se gîndi că poate și violonul lui vor fi cîndva prețuite și începu să le semneze. În 1957 în Franța a fost editat un indice de semnături ale meșterilor de violon (în total 2583 de iscălituri) pentru a fi consultat la cumpărarea și vînzarea violonilor. Încercare inutilă dacă ne gîndim că fabrica de violon din Mirecourt a început să producă, încă din 1884, mii de

viori „gen Guarneri” sau „în stil Stradivarius” și că semnăturile marilor meșteri sînt ușor de imitat.

Un alt muzeu de falsuri a fost înființat în 1950 de către Organizația internațională a poliției judiciare. El funcționează la Haga. O parte din exponatele sale relatează istoria falsificării monedelor și a metodelor de luptă împotriva falsificatorilor. Muzeul cuprinde sute de semne monetare false din peste 40 de țări. La alte standuri sînt expuse pașapoarte și cartele alimentare false, fabricate în anii ocupației germane și care nu se deosebesc de cele autentice decît, uneori, prin greșeli de ortografie. De pildă, la una din fabricile ilegale de pașapoarte false pentru diferite țări, care a ființat la Milano, a fost confecționat un pașaport diplomatic prin care unei anumite persoane i se adeverează calitatea de însărcinat cu afaceri pentru Republica Haiti. Dar în textul franțuzesc al documentului s-a strecurat o greșeală de literă și falsul a fost descoperit.

Uniunea industriștilor francezi a înființat, în 1872, un muzeu de produse alimentare falsificate. Sînt expuse acolo vinuri, lichioruri, produse zaharoase, articole de cosmetică, etichete și embleme de fabrici, toate false. Mai multe dulapuri conțin produse ale unor firme ce au folosit, în mod ilegal, emblema altor firme. Uniunea industriștilor și-a asigurat o rețea de agenți care se deplasează în diferite țări pentru a depista furturile de embleme, modele și etichete.

Tot la Paris, la secția de manuscrise a bibliotecii naționale se păstrează cîteva interesante documente „istorice”: patru scrisori ale Cleopatrei către Pompei, Cațon, Cezar și Marc Antoniu, precum și scrisori ale lui Pascal către Newton, ale lui Alexandru Macedon, Molière, Rabelais, La Bruyère, Shakespeare, Maria Magdalena și chiar o epistolă a lui Iuda Iscariot! Toate aceste scrisori aparținuseră matematicianului francez Chasles, colecționar pasionat și om din cale afară de naiv. Speculînd buna credință a omului de știință, un aventurier i-a vîndut, într-un răstimp de opt ani, peste 27.000 de scrisori și diferite alte manuscrise, toate (decî și ale lui Alexandru Macedon, Cleopatrei sau Mariei Magdalena!) concepute în limba franceză. Dar nici acest „amănunt” și nici zeflemile specialiștilor nu l-au descurajat pe Chasles. Ce-i drept pînă la urmă matematicianul a depus plîngere împotriva furnizorului de scrisori, dar nu pentru că s-ar fi îndoit de autenticitatea lor, ci pentru că aventurierul îl amenințase că-și va găsi

și alți clienți. Procesul, la care au asistat numeroși reprezentanți de seamă ai literelor și artelor, a avut loc în februarie 1870. Înșiși judecătorii au fost amuzați de credulitatea lui Chasles și poate de aceea falsificatorul s-a ales cu o pedeapsă relativ ușoară.

A. Stroev

„Istoria costumelor naționale” se intitulă lucrarea etnografică a pictorului armean A. Patrik, alcătuită din 900 de desene în culori înfățișînd portul locuitorilor din Armenia răsăriteană și apuseană, începînd cu civilizația Urartu pînă în zilele noastre. Costum de curlean din Urartu

OBÎRȘIA LUCRURILOR

Evoluția ochelarilor

Istoria ochelarilor începe, de obicei, cu referiri la miopia împăratului roman Nero, care obișnuia să privească luptele de gladiatori printr-un smaragd șlefuit. Unii istorici susțin, însă, că „monoculul verde” al dictatorului roman nu înlesnea vederea ci proteja ochii împotriva soarelui sudic.

Se pare că obîrșia ochelarilor trebuie căutată în secolul XI. Intocmind prima descriere științifică a ochiului omenesc, medicul arab Bon al Haisam a remarcat că obiectele privite prin lentile biconvexe par mai mari.

Spiritul de observație al medicului arab trebuia să ducă nemijlocit la crearea ochelarilor, dar... Descoperirea a trecut neobservată de oamenii timpului și abia după două sute de ani, în secolul XIII, cînd traducerea în limba latină a lucrării lui Haisam a căzut în mîinile unui călugăr englez erudit, Roger Bacon, ideea creării unor lentile pentru vedere a fost reluată. Se presupune că primii ochelari au fost lucrați de vestii meșteri sticlari din Veneția.

Confecționarea ochelarilor a fost, însă, o treabă destul de complicată iar primele încercări n-au dat rezultate mulțumitoare, lucru atestat de un fapt istoric: în anul 1300 autoritățile venețiene au condamnat proasta calitate a lentilelor. Și încă o mărturie: un tablou al pictorului Tomaso da Modena (sec. XIV) înfățișează un om citînd cu ajutorul așa zisilor ochelari, constînd de fapt, dintr-o singură lentilă.

Evoluția ochelarilor a cunoscut forme variate. În primele timpuri lentilele erau montate în ramă de lemn. Mai tîrziu la fabricarea ramei au fost folosite fierul, jîldeșul, aurul și argintul.

Brațele ochelarilor sînt o invenție relativ tîrzie. Primii ochelari au fost susținuți cu ajutorul a două șireturi (mai tîrziu cu-

rele) petrecute pe după urechi sau înodate la ceafă. Apoi unii opticieni au încercat să plaseze ochelarii pe virful nasului, ceea ce silea pe purtătorul lor să ridice capul și să privească lumea înconjurătoare „de sus”. Apoi ochelarii au fost înzestrați cu un cleștor cu arcuri care a permis transportarea lor de pe virf spre rădăcina nasului. Perfecționat, dispozitivul a supraviețuit vreme îndelungată sub denumirea franțuzească de pince-nez.

Istoria ochelarilor nu se sfîrșește cu apariția binecunoscutelor rame cu brațe. Lentilele de contact, aplicate direct pe globul ocular, sînt de pe acum destul de răspîndite pentru a putea presupune că oamenii secolului XXI vor privi la ochelarii noștri cu oarecare îngăduință.

(Din „Znanie-Sila”)

DE GUSTIBUS...

Pămînt comestibil

Cine dorește să facă cunoștință cu mîncătorii de pămînt și, eventual, să guste această originală delicată nu trebuie să se deplaseze prea departe. Unele populații din Siberia își amintesc foarte bine că, încă acum cîteva decenii, caolinul preparat cu lapte de ren era socotit o mîncare aleasă. Caolinul e un mineral moale, gras, care amestecat cu apă formează o masă asemănătoare gemului de mere. Cît privește mirosul preparatului, el seamănă cu al pămîntului. Despre gusturi, însă, nu se discută.

În piețele din Iran putem găsi, printre mormanele de legume și

fructe, bucăți de argilă comestibilă. Sînt deosebit de apreciate argilele din Ghiveh și Mahallat. Aceasta din urmă e un fel de pastă albă, grasă, ce se lipește de limbă ca halva.

Cu ani în urmă în Italia a fost foarte răspîndit preparatul „alica”, un amestec de griu și de marnă extrasă de lîngă Neapole.

Consumatorii de pămînt nu lipsesc nici din Africa: senegalezii obișnuiesc să adauge în mîncare o argilă verzuie.

Anumite soluri sînt consumate în stare pură de către unele triburi din Columbia, Venezuela și Guyana. În definitiv de ce-ar fi mai gustoase lăcustele sau broaștele?

I. Serun

(După „Nedelea”)

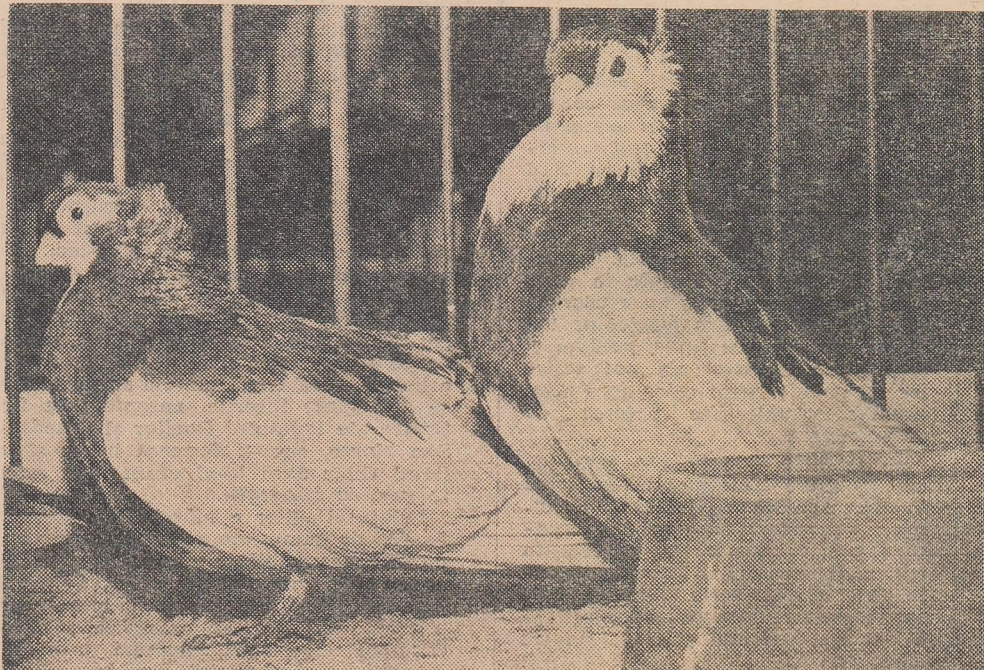
DE PRETUTINDENI

Rinocerii teleinjectați

Îmbolnăvirea unor pacienți atît de puțini amabili cum sînt, de pildă, lei sau tigrii pricinuite personalului grădini zoologice multă bătaie de cap. Fiara e blocată într-un colț al cuștii, legată fedeleș și abia după aceea medicul veterinar se hotărăște s-o examineze, privind cu coada ochiului la ghiarele și colții ei înfricoșători. Ca să nu mai vorbim de primejdiiile la care se expun cei ce se indeletnicesc cu prinderea susmenționatei patrupede sau a altora, tot atît de feroce, ca bivolul african sau rinocerul. Nimic însă nu stă pe loc în secolul nostru...

În urmă cu cîteva ani, prin construirea unui stăvilor pe fluviul african Zambezi a fost inundată o suprafață de 5.000 km pătrați. Multe animale și-au găsit sfîrșitul pe fundul lacului nou format. Lă s-au pomenit izolate pe mici insule, fără hrană și fără adăpost. Pentru salvarea acestora din urmă a fost întreprinsă o vastă campanie în cursul căreia mii de animale au fost ajutate să scape din captivitatea apei. S-a nimerit, însă, ca printre „sinistrați” să fie și patru rinoceri enormi care refugiați pe o insuliță, înfîmpinau cu vehemența lor obișnuită orice încercare a oamenilor de a se apropia de inexpugnabila lor cetate. Și totuși, au fost salvați. Cum? Ați auzit, desigur, de săgețile cu virfuri otrăvite ale vîntătorilor africani. Otrava curară are un efect mortal fulgerător asupra oamenilor și animalelor prin paralizarea musculaturii și în ultima instanță, prin asfixie. Administrată, însă, în doze mici, temuta otravă nu omoară ci produce un fel de ușoară paralizie temporară, imobilizînd animalul. Experiențele au fost făcute cu antilope și zebre. Injectîndu-li-se o anumită doză de curară (sau de narcotice cu proprietăți asemănătoare) animalele au pierdut capacitatea de a se mișca timp de mai multe ore.

În cazul rinocerilor, însă soluția s-a dovedit a fi pur teoretică, căci cine s-ar fi oferit să le facă injecții? Ieșirea din impas a adus-o ideea... teleinjectării. Perfecționînd, în acest scop, o pușcă cu aer comprimat și înlocuindu-i glonte cu o seringă, fiorozii rinoceri au putut fi transformați în mieluși. Pușca-seringă are o bătaie de 60—70 de metri.

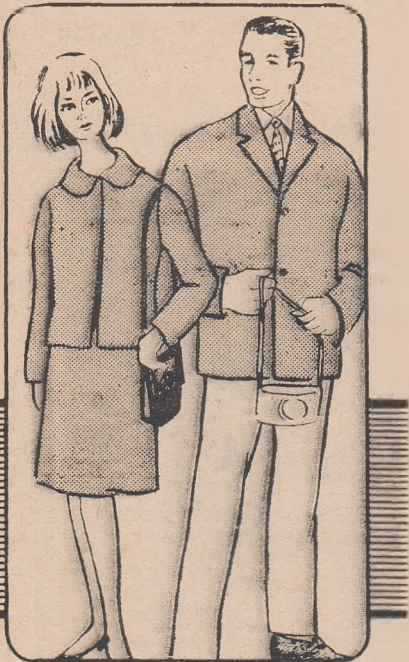

Expoziția de păsări cîntătoare și decorative din incinta Expoziției realizărilor economiei naționale a U.R.S.S. a fost un irezistibil punct de atracție pentru moscoviți. Printre favoriții publicului s-au numărat și porumbeii din fotografie.

Important !

Organizațiile comerciale din Capitală au pus în vânzare cu plata și în RATE, un bogat sortiment de confecții și tricotațe din bumbac, in, lână, tergal uni și mătase pentru bărbați și femei, la magazinele :

Str. Lipscani 76
Str. Bărăției nr. 31 „Vulturul de Mare”
Cal. Victoriei 21
Bd. Duca 1—3
Bd. Muncii 90
Șos. Mihai Bravu nr. 1
Cal. Griviței bloc H
Bd. Bucureștii Noi

Cooperativa „IGIENA”

Sediul central : București
Str. Dr. Pasteur 60
Telefon 15.91.02

Execută prin unitățile sale din întreg cuprinsul orașului București, cu personal de înaltă calificare profesională :

- Coafuri moderne pentru femei
- Cosmetică
- Vopsitul părului în toate nuanțele
- Ondulațiuni permanente : naturale, reci și în ulei
- Manicure
- Pedicure
- Șampon
- Frecții
- Masaje faciale
- Spălătul capului
- Tunsori moderne pentru bărbați

Saloane speciale de frizerie și coafură

Secretul unei danturi sănătoase este
FOLOSIREA ZILNICĂ A PASTEI ȘI PERIEI DE DINȚI

Pastele de dinți : DOINA — DIADENT — CLOROFILA —
CHLORODONT — NIVEA — MENTA — PRIMĂVARA —
ODOL — MĂRGĂRITAR

— curăță — albesc — dezinfectează
— înfrumusețează dantura dv.

La magazinele COOPERATIVELOR DE CONSUM
găsiți pasta de dinți preferată

○ GRĂSIME DE ORIGINE VEGETALĂ
CE ÎNLOCUIESTE ÎN FOARTE BUNE CON-
DIȚIUNI UNTUL ATÎT LA PREPARAREA PRĂ-
JITURILOR CÎT ȘI LA DIFERITE PREPARATE
CULINARE

Atențiune !

Organizațiile comerciale din Capitală au pus în vânzare cu plata și în RATE, noi sortimente de confecții din bumbac, lână și mătase pentru copii și adolescenți, la magazinele :

Cal. Victoriei 21
Bd. Duca 1—3
Bd. Muncii 90
Șos. Mihai Bravu 1
Cal. Griviței bloc H
Bd. Bucureștii Noi
Cal. Griviței 354 „Așchiuță”
Str. Bărăției 31 „Vulturul de Mare”

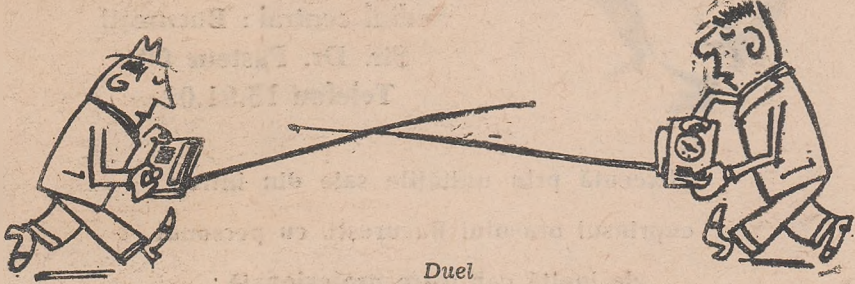
Stofe de
calitate
LIBERTATEA
I. I. S. - SIBIU

Bogat și variat sortiment de desene și culori

Sfaturi pentru adepții traului sonorizat

Mi-ar fi greu să enumăr toate binefacerile pe care le-a adus societății aparatul de radio portativ sau transistorul, cum i se spune în vorbirea curentă. Înarmat cu un transistor, adeptul traului sonorizat poate să dea buzna peste cei recalitrânți

dreapta, posesorul sociabil al unui aparat de radio pus la maximum transmite, printr-o fereastră deschisă, emisiunea „Pentru cei ce stau acasă”. În stînga e ancorat un vas pentru transportul lemnelor. Catargele-i trepidează în ritmul turbat al unui jaz

Duel

la acest gen de viață în locuri la care n-ar fi îndrăznit să viseze posesorii aparatelor netransportabile.

Purtătorul transistorului e totdeauna mai presus de mentalitatea micului proprietar. El își împărtășește bucuriile, generos, cu vecinii săi din stația de autobuz, pe stradă, în magazine sau la frizerie. Dar omenirea e nerecunoscătoare și de aceea drumul spre glorie al posesorului de transistor e lung și spinos. Pentru a-l scurta facem câteva recomandări.

Practica sugerează că audierea transistorului de unul singur nu-i obligatorie. Să-l audieze și alții. Dv. vă e de ajuns că-l purtați.

La alegerea transistorului țineți minte: esențialul constă în dimensiuni. Nu trebuie să fie prea mic căci riscați să treceți neobservat. Or, cei din jur trebuie să știe cui datează mulțumiri. Totodată transistorul nu trebuie să fie atât de mare încît taxatorii autobuzelor și troleibuzelor să pretindă pentru el o plată suplimentară.

Ieșind în stradă, aveți în vedere că „stilul” propriu e singura condiție aducătoare de succese. Posesorii de transistori s-au înmulțit într-atît încît o banală plimbare cu sursa de sunete susținută de o curea nu mai impresionează pe nimeni.

Acțiunile dv. trebuie să fie chibzuite pînă în cele mai mici amănunte. Inchipuiți-vă o seară liniștită pe cheiul Nevei. În

mexican. Iar dv. vă sprijiniți de parapet, într-o poză studiat degajată, și ascultați altă muzică de la sursa proprie. Metoda e originală. Oamenii din jur vor înțelege numai deocădată că cerințele dv. individuale nu pot fi satisfăcute de șabloane.

Nu vă întristați dacă rindurile de ascultători se răresc rapid. S-a demonstrat științific că conștiința rămîne în urma existenței. Dar nu vă pierdeți cu firea. Recurgeți la metoda mobilă.

Nu zăboviți în grădinițe și străduțe laterale, ci îndreptați-vă glonț spre marile aglomerări de pietoni nesonorizați. Transistorul să-l purtați în mîna întinsă într-un gest neglijent. Ar fi și mai impresionant dacă deasupra capului dv. s-ar înălța vergeaua metalică a antenei.

S-a observat că la primele sunete emise de transistor pietonii grăbesc pasul. Nu alergați după ei, lăsați-i să plece. Nu sînteți singurul reprezentant al adepților traului sonorizat și la colțul următor pietonii vor căpăta o altă porție. Oricum, vă rămîn la dispoziție pensionarii și preșcolarii.

Cei care s-au plictisit de acte de bravură printre trecători pot să treacă la radioficarea mijloacelor de transport. E un loc ideal pentru munca cu transistorul. Intrați într-un vagon de tramvai și între două stații toți pasagerii sînt în mîinile dv.

Am arătat doar cîteva procedee, dintre cele mai uzuale, ale activității folositoare a omului cu transistor. Perseverența și inițiativa vă vor ajuta să găsiți zeci de alte metode de a vă împărtăși bucuria unui număr cît mai mare de ascultători.

În încheiere aș dori să spun că printre posesorii de transistori se mai întîlnesc egoiști iremediabili. Ei preferă să asculte emisiunile în singurătate, fără să le impună celor din jur. Bizară specie!

I. Andronov

Cînd te pîndește soarta

„Astăzi o să-i spun tot — m-am decis, în cele din urmă. Seara ne-am întîlnit și ne-am dus la cinema. „Cinematograful nu prea e potrivit pentru mărturisiri, — mă gindeam stînd la coadă la casa de bilete. — Eu o să-i vorbesc de dragoste, actorii o să-și vorbească și ei de dragoste și ea are să se incurce în atîtea declarații”.

Dar am avut noroc. Casierita mi-a trîntit ușița în nas. Nu mai erau bilete.

— Să mergem la restaurant, — am propus.

Ne-am așezat lîngă fereastră.

„Curaj!” — încercam să mă îmbărbătez.

Dar norocul nu m-a părăsit nici de data asta. Ducînd mîncăruri și vinuri la mesele vecine ospătarul ne ocolea cu abilitate.

Ea privea pe fereastră iar eu cocoleșeam un șervețel de hîrtie.

S-au scurs o oră, două, trei. N-am suflat o vorbă.

Cînd, în sfîrșit, ospătarul se opri lîngă masa noastră, pe lista de bucate nu mai figurau decît crenvurști. Nu m-am supărat. Am mîncat la repezeală și, ieșind din local, mi-am făcut socoteala că la colțul străzii o voi lua de braț și-i voi spune tot.

— E țirziu, — spuse ea. Să luăm un taxi.

Deci, adio plimbare, adio planuri îndrăznețe.

Am zărit un taxi și i-am făcut un semn, nu prea energic, cu mîna. Și din nou am avut noroc. Un noroc chior. Flăcăul de la volan îmi strigă ceva și zbură mai departe.

Mare lucru solidaritatea masculină — m-am gîndit.

Își făcu apariția o altă mașină. De data asta m-am postat cu încredere în mijlocul străzii. Șoferul făcu un viraj și nu-mi rămase decît să privesc cu recunoștință în urma luminile roșii.

Am început să-mi număr pașii. „La al mîilea o să-i spun tot... Nouă sute nouzeci și opt, nouă sute nouzeci și nouă...”

— Ascensorul nostru e defect, — spuse

ea. — O să fim nevoiți să urcăm pe jos pînă la etajul 10.

„Phii, ce noroc! Scară, semiintuneric, li-niște, — m-am bucurat eu. — E totmai ce-mi trebuia! Undeva, între etajele 5 și 6, o să-i spun tot”.

Am intrat în holul întunecos.

Se pare, însă, că m-am născut într-o zodie nenorocoasă. Categorie, seara era iremediabil ratată: ascensorul fusese reparat.

Priveam pierdut butoanele lucioase, în căutarea cifrei 10.

Ascensorul se urni din loc.

Și totuși, lumea nu-i chiar așa de rea cum sîntem dispuși să credem.

Între etajele 5 și 6 ascensorul se întepenii.

V. Slavkin

Sculptorii se amuză

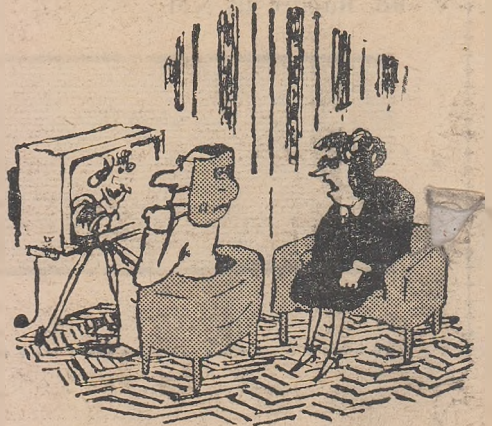
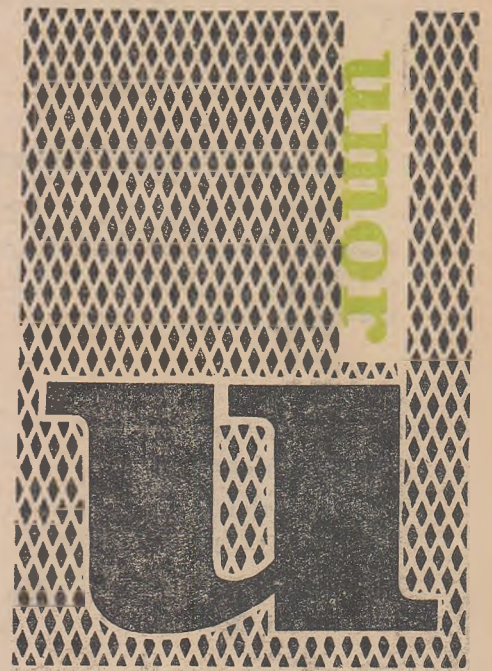
Twist de V. Marinianicev

Ce poate să facă o femeie

— Nu poți afla adevărul decît din comparații, — gîndi Iepuroaica. — Mă mărit întîi cu Lupul și pe urmă cu Iepurele.

Epilog: Lupul rămase văduv iar Iepurele celibatar. Iată cît rău poate pricinui o singură femeie.

M. Azov

— Fii atent la ce-ți spun

Ghemul psihologic

Mă străduiesc să apreciez totul din punct de vedere psihologic, pătrunzînd în cele mai tainice ascunzîșuri ale sufletului omenesc. Concluzia o trag numai după analiză atentă.

Să vă dau un exemplu. Mergeam într-o seară pe stradă. În fața mea țopăia un băiat. Pentru oricine altcineva era pur și simplu un băiat, eu, însă, îl vedeam ca un ghem de stări psihologice. La ce s-o fi gîndind? Ce trăsături ascunse ale caracterului dezvăluite țopăiala lui? Și ce cauze psihologice îl determină să țopăie? Am grăbit pasul, studiîndu-i fiecare mișcare.

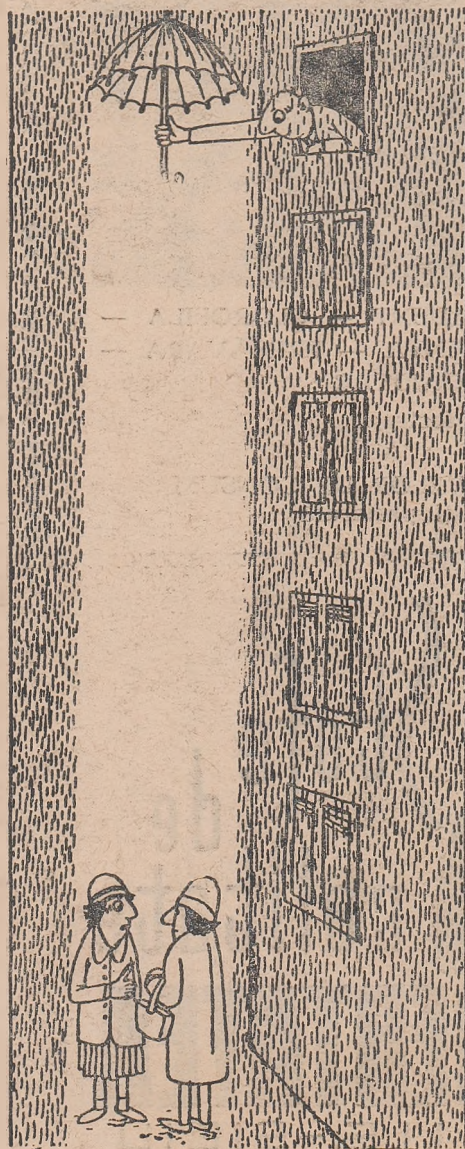
Între timp, trecînd pe lîngă un panou de afișaj băiatul execută un salt și rupse un afiș. Interesant, ce l-o fi făcut să rupă tocmai acest afiș? L-am ridicat și l-am citit. Litere roșii îndemneau cetățenii să lupte pentru frumusețea și curățenia orașului. Care să fie substratul acțiunii întreprinse de băiat? Ce rol o fi jucat conștientul?

Deodată, de sub poartă ieși un cățel alb. Băiatul îl înșfăcă de coadă și cățelul se porni să schelălăie jalnic. În timp ce el schelălăia mi-am pus o nouă întrebare psihologică: cum se explică ciudatul reflex al băiatului? N-am reușit să elucidez problema căci m-a surprins un trosnet. Băiatul se agățase de o creangă de castan și aceasta se frînse. În timp ce analizam minuțios acțiunea curioasă a originalului meu subiect, acesta apăsă pe butonul soneriei de la o ușă apoi, aruncînd o privire furioasă în jur, îmi făcu cu ochiul și dispăru...

În aceeași clipă în fața mea răsări ca din pămînt un personaj uriaș. Pe cînd analizam cauzele psihologice care-l făcuseră pe băiat să sune la o sonerie străină, uriașul personaj mă înșfăcă de guler și tună:

— În sfîrșit, mi-ai picat în mîna! Din păcate, asemenea situații psihologice nu intrau în prevederile mele. Subit, o lovitură dureroasă mă făcu să întorc capul. Ghemul psihologic se zgîi la mine cu limba scoasă după care zvîcni într-un gang.

V. Jilinskaite

Soțul atent

Fără cuvinte